
Rapport 2022

Rådet för hållbara städer

Innehåll

RAPPORT 2022

ORDFÖRANDEN HAR ORDET	S.04
01. RÅDETS UPPDRAG, ORGANISATION OCH ARBETSSÄTT	S.07
02. RÅDETS GENOMFÖRDA ARBETE UNDER VERKSAMHETSÅRET 2021-2022	S.16
03. RÅDETS FORTSATTA ARBETE ENLIGT REGERINGSUPPDRAG M2017/03234/MM	S.25
BILAGA 1. AVSLUTADE ÅTGÄRDER VERKSAMHETSÅRET 2021-2022 OCH ÅTERKOMMANDE ÅTGÄRDER	S.29
BILAGA 2. EXEMPEL PÅ SAMARBETEN INOM ANDRA UPPDRAG	S.39
BILAGA 3. FÖRSLAG TILL REGERINGEN	S.41
BILAGA 4. SAMVERKANSÅTGÄRDER VERKSAMHETSÅR 2022	S.45

Rådet för hållbara städer

RAPPORTERING TILL REGERINGEN 2022

ORDFÖRANDEN HAR ORDET

Vi står inför stora samhällsutmaningar som klimatförändring, segregation, ojämlik folkhälsa, minskad biologisk mångfald, bostadsbrist och mycket mer. De livsmiljöer vi skapar och utvecklar idag kommer att finnas kvar i generationer och påverka samhället miljömässigt, ekonomiskt och socialt och under lång tid framöver, precis som befintliga miljöer sätter ramarna för vårt agerande idag.

Det vi vet är att vi behöver öka omställningstakten mot ett hållbart samhällsbyggande och det är bråttom, exempelvis rapporterar Klimatpolitiska rådet att minskningen av mängden växthusgaser inte alls sker i den takt som behövs för att nå målet om noll nettoutsläpp till 2045. Samtidigt har pandemin visat att snabb omställning är möjlig förutsatt att vi arbetar tillsammans utifrån våra olika roller och kompetenser med gemensamma mål i sikte. Rådet är en plattform för samverkan mellan rådets medlemmar och andra aktörer. Genom samarbete och helhetssyn skapar rådet bättre förutsättningar för kommunernas arbete. Rådet strävar efter att ge kraft, sprida kunskap och engagera.

Rådet för hållbara städer har under verksamhetsåret 2021-2022 levererat starkt inom en rad områden i syfte att stödja kommunerna runt om i landet i deras arbete att på ett varaktigt sätt ställa om till mer levande, livskraftiga och hållbara städer och samhällen:

- I en undersökning av pandemins påverkan på städer och samhällen gavs tidigt en gemensam förståelse för hur snabba förändringar kan ske när behovet finns, och därmed gavs hopp om ökad omställningsförmåga i samhället.
- Arbetet med samordning kring statlig finansiering med kommuner som målgrupp har startats genom en förstudie. De första konkreta stegen har tagits med exempelvis gemensam information via Hållbarstad.se.
- Inom det nationella forskningsprogrammet för hållbart samhällsbyggande finns nu en uppdaterad och kraftfull strategisk agenda som kommer att ligga till grund för forskningsutlysningar under de kommande 10 åren.

- Ett förslag finns nu framtaget för Europeiska regionala utvecklingsfondens kommande sjuåriga programperiod, som många myndigheter bidragit till och står bakom.
- Tillsammans har myndigheterna tagit initiativ till statlig samordning inom arbetet med Viable cities klimatkontrakt med kommunerna.
- Rådet har tillsammans undersökt och tagit initiativ inom EU:s satsning New European Bauhaus. Denna satsning grundas i arbetet för ett klimatneutralt Europa och lyfter frågan om att omställningen till ett hållbart samhälle behöver leda till skapande av livsmiljöer som är såväl miljömässigt hållbara som inkluderande och berikande för oss som människor. Visioner: i norr är ett gemensamt initiativ i denna anda där 11 multidisciplinära team bjudits in, genom en öppen utlysning, för att tillsammans med Kiruna, Gällivare, Boden, Luleå, Skellefteå och Umeå skissa på framtidens hållbara, inkluderande och vackra livsmiljöer. Satsningen ska verka som katalysator för utveckling av hållbara livsmiljöer i hela Sverige och är ett startskott för rådets fortsatta stöd till etableringskommunerna i Norrbotten och Västerbotten. Initiativet är även ett led i att ta del av stora ekonomiska satsningar från EU och möjliggöra internationell uppväxling av svensk forskning och innovation.
- Rådets myndigheter har även arbetat med stöd till kommuner genom att sprida kunskap och ta fram metoder och verktyg. Exempel är en ny vägledning för grönplanering, metodstöd för kommuner för att inkludera trygghetsperspektivet vid ny- och ombyggnation av skolor.
- Rådets kanal för att sprida information: Webbplatsen Hållbarstad.se är i ständig utveckling och fylls kontinuerligt på med information från alla myndigheterna.
- I januari 2022 bjöd rådet återigen in till den stora mål 11-konferensen.
- Utlysningar är ett annat sätt för rådets myndigheter att tillsammans koordinera och växla upp kunskapshöjande, stödande och främjande insatser. Här har vi exempelvis arbetat med universell utformning som stöd för socialt hållbar stadsutveckling.

I flera av dessa kraftfulla initiativ lyfts stads- och samhällsutvecklingsfrågorna på helt nya sätt och många perspektiv finns belysta.

Exemplen ovan var ett axplock av det Rådet har gjort och som finns att läsa om i denna rapport. Behoven i samhället är dock fortsatt mycket stora och omställning av samhället kan inte vänta. Rådets roll som katalysator för nytänkande och som brygga mellan en rad aktörer är fortsatt viktig. Tillsammans verkar vi för hållbarhet, helhetssyn och handlingskraft. Som ordförande ser jag fram mot fortsatt tillsammansarbete och ytterligare uppväxling av våra gemensamma insatser.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Helena Bjarnegård', followed by a long horizontal flourish.

Helena Bjarnegård
Ordförande i Rådet för hållbara städer

01.

RÅDETS UPPDRAG, ORGANISATION OCH ARBETSSÄTT

I sin stadsutvecklingspolitik framför regeringen vikten av att stärka städernas förutsättningar att utvecklas till levande, gröna, hälsosamma och trygga platser där människor möts och innovationer skapas. Det handlar om att i stadsutvecklingen förena sociala, miljömässiga och ekonomiska perspektiv till en hållbar helhet. Då ansvaret för att genomföra politikområdet delas av flera aktörer inrättade regeringen i december 2017 Rådet för hållbara städer. Rådet ska verka för att stärka kommunernas förutsättningar att utveckla levande och hållbara städer samt fungera som ett nationellt forum för genomförande av politiken för hållbar stadsutveckling.

Ansvaret för många av frågorna om hållbar stadsutveckling ligger hos kommunerna. I regeringsuppdrag M2017/03234/Mm till rådet ingår att stärka den statliga samverkan för att skapa förutsättningar för kommunerna att utveckla levande och hållbara städer och samhällen. Detta kräver samverkan mellan de myndigheter och organisationer som ingår i rådet, mellan aktörer på olika nivåer och sektorer i samhället samt mellan olika kunskapsområden.

UTGÅNGSPUNKTER FÖR RÅDETS ARBETE

Hållbar stadsutveckling är ett brett begrepp och utgångspunkterna för rådets arbete utgörs därför av flera olika mål och strategier på olika nivåer. De viktigaste utgångspunkterna är Agenda 2030 mål 11, Hållbara städer och samhällen, regeringens ”Strategi för levande städer – politik för en hållbar stadsutveckling” (skrivelse 2017/18:230¹) och regeringens proposition ”Politik för gestaltad livsmiljö” (proposition 2017/18:110²).

Agenda 2030 mål 11 – hållbara städer och samhällen

Den 25 september 2015 antog FN:s medlemsländer Agenda 2030, en universell agenda som inrymmer 17 globala mål för hållbar utveckling. Mål 11, Hållbara städer och samhällen, kopplar direkt till rådets arbete.

¹ <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/skrivelse/2018/04/skr.-201718230/> hämtad 2022-01-18

² <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/proposition/2018/02/prop.-201718110/> hämtad 2022-01-18

Mål 11 anger att hållbar stadsutveckling omfattar hållbart byggande och hållbar planering av bostäder, infrastruktur, offentliga platser, transporter med mera, vilket i sin tur kräver ny teknik och samarbete mellan flera sektorer. Inkluderande och innovativ stadsplanering behövs för att göra städerna hållbara för framtiden. Kopplat till mål 11 finns ett antal delmål som bland annat handlar om att tillgängliggöra hållbara transportsystem för alla, verka för en inkluderande och hållbar urbanisering samt skapa säkra och inkluderande grönområden för alla.

Strategi för levande städer och Politik för gestaltad livsmiljö

Regeringens arbete för arkitektur och hållbar stadsutveckling har gemensamt utvecklats av Kulturdepartementet, Miljödepartementet och Näringsdepartementet. Idag ligger frågorna framför allt på Finansdepartementet, Infrastrukturdepartementet, Kulturdepartementet, Miljödepartementet och Näringsdepartementet.

Under våren 2018 beslutade regeringen om ”Strategi för levande städer – politik för en hållbar stadsutveckling”. Strategin syftar till att från nationell nivå peka ut riktning för att stärka kommunernas förutsättningar att utveckla gröna, hälsosamma och trygga städer. Strategin omfattar tre etappmål som också ingår i miljömålssystemet.

I strategin för levande städer anges följande målbild för hållbar stadsutveckling:

”Hållbara städer är inkluderande och tillgängliga stadsmiljöer som erbjuder alla människor en attraktiv och grön livsmiljö. Närhet gör att det är enkelt att leva sitt vardagsliv och ta sig fram med hållbara transporter som till exempel gång och cykel. Helhetsyn i planeringen tillsammans med smarta lösningar bidrar till städer där människor kan leva klimatsmart, hälsosamt och tryggt.”

Riksdagen antog våren 2018 propositionen ”Politik för gestaltad livsmiljö”. Det finns ett övergripande mål med delpreciseringar som är beslutade av riksdagen. Det övergripande målet är:

”Arkitektur, form och design ska bidra till ett hållbart, jämlikt och mindre segregerat samhälle med omsorgsfullt gestaltade livsmiljöer, där alla ges goda förutsättningar att påverka utvecklingen av den gemensamma miljön”.

Målet för politikområdet gestaltad livsmiljö ska vara styrande för statens initiativ när det gäller arbetet med gestaltade livsmiljöer samt vara vägledande för kommuner och regioner. Målet kompletterar andra nationella mål som berör den gestaltade livsmiljön. I propositionen nämns många politikområden med bäring på arkitektur-, form- och designpolitiken. I propositionen lyfts särskilt Agenda 2030, FN:s New Urban Agenda och de för Sverige uppsatta målen för miljöpolitiken, kulturpolitiken, kulturmiljöpolitiken, samhällsbyggandet, hållbara städer, transportpolitiken, folkhälsopolitiken och funktionshinderpolitiken samt det klimatpolitiska ramverket.

RÅDETS ARBETSUPPGIFTER ENLIGT REGERINGSUPPDRAGET M2017/03234/MM 2017-2022

Rådet ska ta tillvara erfarenheter och relevant kunskap inom hållbar stadsutveckling. I sitt uppdrag ska rådet föra dialog, samverka och involvera aktörer på nationell, regional och lokal nivå. På så sätt skapas möjligheter att utveckla nya samarbetsformer mellan myndigheter, regioner, kommuner, näringsliv och civilsamhälle.

Rådet ska årligen redovisa en samlad åtgärdslista av genomförda och planerade åtgärder som främjar en hållbar stadsutveckling, och som myndigheterna avser utföra eller har utfört i samverkan. Listan ska publiceras på Rådets gemensamma webbplats Hållbarstad.se.

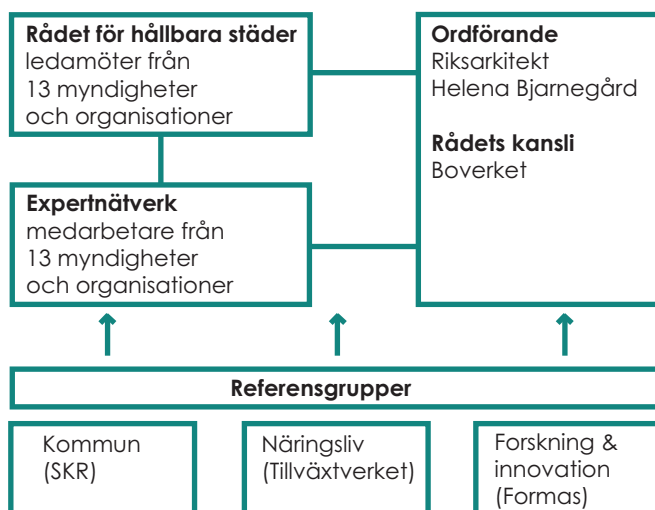
Rådet ska dessutom årligen redovisa förslag till regeringen på åtgärder som rådet anser är strategiskt viktiga för arbetet med hållbara städer, men som helt eller delvis ligger utanför de deltagande myndigheternas ansvarsområden. Rådet ska även lämna förslag till regeringen på eventuella frågor som behöver utredas.

RÅDETS ORGANISATION

Den samlade kunskapen inom Rådet för hållbara städer gör det unikt och kraftfullt. Inom rådet finns en omfattande kompetens direkt kopplad till hållbar stadsutveckling inom områden som exempelvis naturvetenskap, humaniora

och samhällsvetenskap. Tillsammans kan rådet nå en helhetssyn på ett sätt som många andra grupperingar inte har möjlighet till.

Till rådet finns det kopplat ett expertnätverk, ett kansli och tre referensgrupper. Rådet har även en gemensam webbplats, Hållbarstad.se.

Figur 1. Organisationskarta över Rådet för hållbara städer. SKR är sammankallande för kommungruppen, Tillväxtverket för näringslivsgruppen och Formas är sammankallande för forsknings- och innovationsgruppen.

Rådets 13 ledamöter

Rådet består av 13 ledamöter och en ordförande. I rådet ingår dels myndighetscheferna vid 11 myndigheter som är strategiskt viktiga för det långsiktiga arbetet med hållbar stadsutveckling: Boverket, Formas, Myndigheten för delaktighet, Naturvårdsverket, ArkDes, Energimyndigheten, Tillväxtverket, Trafikverket, Vinnova, Riksantikvarieämbetet och Statens Konstråd. I rådet ingår även en representant för länsstyrelserna respektive kommunerna. Länsstyrelserna representeras av landshövdingen i Uppsala län och kommunerna av sektionschefen för Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) avdelning Tillväxt och samhällsbyggnad. Rådets ordförande utses av regeringen och är sedan 2019 Helena Bjarnegård, riksarkitekt.

Rådet sammanträder fyra gånger per år. Boverket har på regeringens uppdrag inrättat ett kansli som stödjer rådet med bland annat möteskoordinering och sammanställning av underlag.

Expertnätverk

I enlighet med uppdraget har ett expertnätverk bildats med medarbetare från de 13 ingående medlemmarna i rådet. Expertnätverkets uppgift är att stödja rådet med underlag och konsekvensbedömningar. Nätverket leds av ordföranden och har avstämningar ungefär en gång i månaden.

Referensgrupper

Som stöd till rådets arbete har tre referensgrupper bildats: en kommungrupp, en näringslivsgrupp och en forsknings- och innovationsgrupp. Referensgruppernas syfte är att bidra med information till rådets arbete, både i ett större perspektiv gällande omvärldsbevakning och strategisk planering och i ett mer konkret perspektiv kopplat till genomförande av samverkansåtgärder.

Rådets gemensamma webbplats

Rådet ska enligt uppdraget kommunicera sitt arbete via rådets gemensamma webbplats [Hållbarstad.se](https://hallbarstad.se). Ansvaret för driften av webbplatsen ligger sedan 1 oktober 2019 på Boverket.

RÅDETS ARBETSSÄTT

Rådets uppdrag är att stärka kommunernas förutsättningar att utveckla levande och hållbara städer och samhällen. Det övergripande målet för rådet utgörs av mål 11 i Agenda 2030, Hållbara städer och samhällen. Rådets arbete utgår från perspektiven helhetssyn, omställningskraft och samverkan, enligt figur 2.

Figur 2. Illustration över rådets arbetssätt. Det övergripande målet utgörs av Agenda 2030 mål 11. Rådets arbete utgår från perspektiven helhetssyn, omställningskraft och samverkan. Rådets samverkansåtgärder grupperas i tre olika kategorier.

Flera av målen i Agenda 2030 överlappar varandra och rådet identifierar i olika åtgärder på vilket sätt arbetet med mål 11 även kan stärka andra mål i agendan. Utgångspunkten är att de åtgärder som rådet genomför ska ha ett helhetsperspektiv och bidra till flera mål samtidigt.

Rådets samverkansåtgärder grupperas i tre olika kategorier, som alla utgår från myndigheternas ordinarie uppdrag. Under året har rådet även tagit nya initiativ och ett exempel är Visioner: i norr där myndigheterna valt att gå samman och agera för att på ett mer aktivt sätt stödja kommunerna. Initiativet Visioner: i norr beskrivs närmare i kapitel 2.

PERSPEKTIVEN HELHETSSYN, OMSTÄLLNINGSKRAFT OCH SAMVERKAN

Rådets arbete med samverkansåtgärder ska genomsyras av perspektiven helhetssyn, omställningskraft och samverkan.

Helhetssyn

Rådet ska sträva efter en helhetssyn på hållbar utveckling i städer och samhällen, vilket innebär att dimensionerna social, miljömässig och ekonomisk hållbarhet hela tiden finns med och behöver ses tillsammans. Den fysiska miljöns utformning kan exempelvis samtidigt bidra till att

minska segregation, öka den sociala sammanhållningen och ge förutsättningar för att nå nationella klimat- och miljömål. Utveckling av hållbara städer och samhällen är komplexa frågor med många ämnesområden som på olika sätt hänger samman. Det är därför även viktigt att ha ett systemperspektiv i stället för att se varje fråga för sig.

Omställningskraft

Rådets arbete ska stödja kommunerna i deras omställning genom att utrusta dem med kunskap, metoder och verktyg samt ge kraft och engagemang.

För att stärka kommunernas förutsättningar har rådet valt att arbeta utifrån ett strategiskt arbetssätt med samverkansåtgärderna som går ut på att utrusta, ge kraft och engagera – equip, empower, engage.

- **Equip/Utrusta – ge kommunerna kunskap och verktyg för att kunna utvecklas till levande och hållbara städer och samhällen**

Rådet ska arbeta med att ta fram och kommunicera kunskap från forskning och praktik samt formella och informella verktyg för att stödja kommunernas omställningsarbete. Rådets gemensamma webbplats för kunskapsspridning är Hållbarstad.se. Webbplatsen ska ständigt förbättras och kontinuerligt fyllas på med information från samtliga myndigheter. Rådet ska även arbeta för att sprida kunskap och verktyg genom exempelvis konferenser.

- **Empower/Ge kraft – stärka kommunernas förmåga och kraft att utvecklas till levande och hållbara städer och samhällen**

Rådet ska arbeta för att rådet och rådets nätverk används som länk och möjliggörare mellan internationella, nationella, regionala och lokala initiativ inom hållbar stadsutveckling. Rådet ska ge kraft och stärka de städer som har hög ambition inom området att kunna lyfta sig ytterligare, för att kunna bli goda exempel för andra städer i Sverige och i omvärlden. Rådet har blivit partner i New European Bauhaus och rådet ska fortsätta samverka med pågående initiativ som exempelvis arbetet med Klimatkontrakt 2030.

- **Engage/Engagera – stärka kommunernas vilja och engagemang att utvecklas till levande och hållbara städer och samhällen**

Rådet ska arbeta för att skapa engagemang i landets samtliga kommuner. En del av detta arbete innebär att nå de kommuner som behöver stöd i att komma längre i sin omställning till hållbara städer och samhällen. Arbetet för att skapa engagemang sker exempelvis genom att skapa arenor för samtal, kunskapsutveckling och inspiration, så som länsträffar och konferenser.

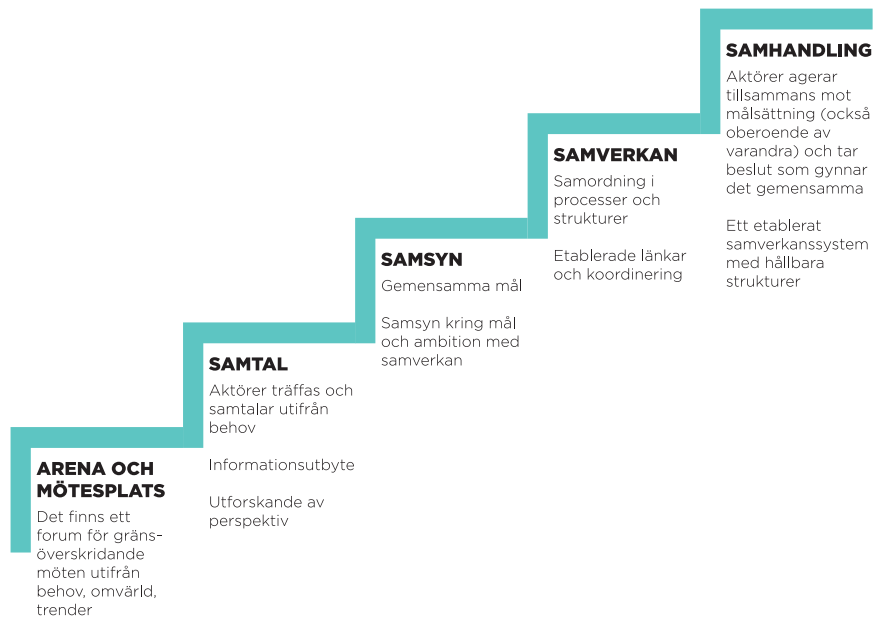
Samverkan

För att lyckas ge omställningskraft och ha en helhetssyn behövs samverkan inom rådet och mellan aktörer på olika nivåer i samhället, samt mellan sektorer, kunskapsområden och olika aktörer.

Samverkan är nyckeln till många lösningar i arbetet med hållbara städer. Stadsutveckling rymmer en mängd frågor, där olika aktörer delar på olika ansvarsområden och kunskap och där ingen enskild aktör sitter på lösningen. Samverkansprocesser kännetecknas av komplexitet. Många olika aktörer med olika uppdrag och kunskap deltar och flera hierarkiska nivåer kan vara involverade. Samverkan förutsätter ett kontinuerligt lärande och lyssnande samt respekt för varandras kompetens. Men det är också viktigt att vara tydlig med mandat, roller och förväntningar på det gemensamma arbetet.

Rådet strävar efter att utveckla samverkan såväl på bredden inom ett flertal av myndigheternas verksamheter, som i spetsinsatser på vissa områden, där samtliga myndigheter inom rådet samverkar för att nå extra långt. De samverkansåtgärder som lyfts fram via rådet ska rymmas inom ramen för myndigheternas befintliga resurser och ansvarsområden. Därför har aktörerna i rådet enats om att ambitionsnivån med samverkan kan se olika ut för olika åtgärder, men också beroende på vilka effekter som ska åstadkommas. Med samverkanstrappan som stöd kan ambitionsnivå för samverkan tydliggöras för att underlätta arbetet, se figur 3.

Rådet arbetar även med att utveckla och stärka samverkan med rådets referensgrupper för att de ska kunna bidra mer operativt i arbetet med samverkansåtgärderna. Samverkan är dock inte ett mål i sig utan ett medel för att nå ett bra resultat.

Figur 3. Samverkanstrappan används för att tydliggöra ambitionsnivån och var rådet befinner sig i arbetet med samverkansåtgärder. Hämtad ur SOU 2006:5 "Organisering av lokal regional utvecklingspolitik - balansera utveckling och förvaltning", Arne Eriksson.³

³ <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/sta-tens-offentliga-utredningar/2006/01/sou-20065/> hämtad 2022-01-17

02.

RÅDETS GENOMFÖRDA ARBETE UNDER VERKSAMHETSÅRET 2021-2022

Aktuellt verksamhetsår har löpt från 1 mars 2021 till 28 februari 2022. Helena Bjarnegård, riksarkitekt på Boverket, har varit ordförande under hela perioden. Boverket har tillhandahållit ett kansli till rådet som stöttat ordförande i arbetet med bland annat planering av verksamhetsåret, möteskoordinering och sammanställning av underlag.

MÖTEN

Rådet har haft möten i juni, oktober, december och februari. Rådets expertnätverk har haft månadsvisa möten.

Ett gemensamt möte har hållits för rådets samtliga referensgrupper: Kommungruppen, Forsknings- och innovationsgruppen och Näringslivsgruppen i april 2021. Ett stormöte har hållits för rådet, expertnätverket och referensgrupperna i juni 2021.

På rådets möte i juni presenterade rådets referensgrupper sina inspel när det gäller åtgärdsförslag som bör lyftas till regeringen eller frågor som behöver utredas. Inspelen diskuterades sedan med rådets ledamöter. I andra delen av mötet deltog enbart rådsledamöterna och då fick rådet en presentation av resultatet från Regeringskansliets utvärdering av rådets verksamhet. Rådsledamöterna diskuterade också hur rådet skulle kunna arbeta med programområden utifrån scenariot att rådet får ett fortsatt och utvecklat uppdrag.

På rådsmötet i oktober var regeringens samordnare Peter Larsson inbjuden för att berätta om de stora satsningar kopplade till pågående samhällsomställning som görs i Norrbotten och Västerbotten. Budgetpropositionens skrivning om rådet diskuterades liksom expertnätverkets förslag på åtgärder och frågor som kan lyftas till regeringen.

På mötet i december beslutades rådets gemensamma budget 2022. Rådet fick också information om arbetet med Klimatkontrakt 2030 och mål 11-veckan samt diskuterade New European Bauhaus och satsningen Visioner: i norr och förslag till regeringen.

Mötet i februari 2022 var ett beslutsmöte då föreliggande rapport 2022 beslutades.

I mars 2021 överlämnade rådets ordförande ”Rapport 2021” till dåvarande jämställdhets- och bostadsministern. I maj 2021 hade rådets ordförande en avstämning med Finansdepartementet om resultatet av Regeringskansliets utvärdering av rådet. Hösten 2021 hade rådets ordförande och kansli en avstämning med Finansdepartementet om rådets pågående arbete och inriktning.

Under 2021 har rådets ordförande träffat den så kallade IDA-gruppen en gång, vilket gav möjlighet att stämma av med flera departement samtidigt. Vid mötet lyftes New European Bauhaus-initiativet och satsningen Visioner: i norr.

KONFERENSER

Mål 11 veckan 2022

Rådet har under 2021 arbetat med planeringen av en digital konferens: ”Mål 11-veckan, Så når vi Agenda 2030-målen om hållbara städer och samhällen”.

Syftet med konferensen var att skapa omställningskraft i arbetet med hållbara städer och samhällen för att uppnå mål 11 och dess delmål. Målet med konferensen var att skapa en digital arena som fångar upp alla delmål inom mål 11. Detta skedde genom att medlemmarna i Rådet för hållbara städer tillsammans, i samverkan med kommuner och andra aktörer, arrangerade sessioner.

Den digitala konferensen, som hölls 25–27 januari 2022, innehöll bland annat 18 sessioner med teman och perspektiv som knöt an till mål 11 och dess delmål. Sessionerna sändes parallellt. Konferensen avslutades i plenum, med en sändning från en studio i Stockholm.

Länsträffar

Rådets ordförande har tillsammans med landshövdingar i berörda län anordnat länsträffar för kommunerna i Kalmar, Västernorrlands, Stockholms, Örebro respektive Kronobergs län. Alla möten har handlat om hållbara städer och samhällen, även om lite olika frågor lyfts. På grund av pandemin var ett par möten fysiska och andra digitala.

Övriga träffar och konferenser

Under året har rådets ordförande även hållit 30 föreläsningar på konferenser anordnade av andra aktörer. Exempelvis på regionala träffar runt om i landet och som inledningstala-

re på konferenserna ”Buildings sustainability” och ”Aktuell hållbarhet, Byggforum”. Beroende på tema har olika delar av rådets verksamhet presenterats i dessa sammanhang. Även andra konferenser har genomförts som samverkansåtgärder mellan minst två av rådets myndigheter eller organisationer, exempelvis den årligt återkommande konferensen ”Gestaltad livsmiljö”.

RÅDETS WEBBPLATS HÅLLBARSTAD.SE

Rådets gemensamma webbplats Hållbarstad.se - som nylanserades i december 2020 - har under året fyllts på med mer material från medlemmarna i rådet och andra samarbetsparter.

Syftet med webbplatsen är att underlätta för kommuner och andra aktörer att på en plats hitta aktuellt material inom hållbar stads- och samhällsutveckling. Hållbarstad.se utvecklas mot att bli en gemensam ingång där den som söker information kan hitta den på en samlad plats. Ett exempel på detta är fliken ”Finansiering” som ständigt utvecklas för att på sikt fungera som en gemensam ingång för de som ska söka olika former av finansiella stöd från myndigheter.

Några funktioner har också lagts till, så som möjligheten att ha flera avsändare till en artikel. Kalendern har fått en bättre position på startsidan. Under våren 2021 gjordes en satsning på att sprida information om webbplatsen i medlemmarnas kanaler.

SAMVERKANSÅTGÄRDER

Rådets medlemmar har under verksamhetsåret 2021–2022 samverkat i olika konstellationer kring ett trettioatal åtgärder. Vid behov har åtgärder stämts av på expertnätverkets möten.

Nedan listas de samverkansåtgärder som avslutats under verksamhetsåret 2021–2022 och genomförda återkommande samverkansåtgärder. I listan anges rubriken för respektive åtgärd. Inom parentes anges den eller de myndigheter som har haft huvudansvar för att genomföra åtgärden. I bilaga 1 finns beskrivningar av dessa samverkansåtgärder. Arbetet fortsätter med ett tjugotal av samverkansåtgärderna, se kapitel 3.

Mer detaljerad beskrivning av myndigheternas bidrag till rådets arbete finns i respektive myndighets årsredovisning.

Samverkansåtgärder som avslutats under verksamhetsåret 2021-2022

- Föreläsning för länsstyrelserna om Agenda 2030 och hållbara städer (Länsstyrelserna).
- Förstudie samordning av finansiering och nationellt kunskapsstöd (Energimyndigheten i samverkan med Formas, Vinnova och Tillväxtverket).
- Hållbara nordiska städer med fokus på klimatsmart mobilitet (Energimyndigheten).
- Funktionshindersperspektivet i Agenda 2030 (Myndigheten för delaktighet).
- Konferens om mål 11 i Agenda 2030 (gemensam åtgärd för hela rådet, rådets kommunikatör var sammankallande).
- Kunskap om universell utformning i planeringen av den byggda miljön (Myndigheten för delaktighet).
- Kunskapssammanställning åldersvänliga städer (Myndigheten för delaktighet).
- Mått och kriterier på utveckling och livskvalitet (Gemensam åtgärd för hela rådet).
- Nya affärsmodeller och cirkulär ekonomi (Tillväxtverket).
- Utformning av tryggare och mer tillgängliga skolmiljöer (Myndigheten för delaktighet).
- Tillhandahålla planeringsunderlag i länsstyrelsernas Planeringskatalog (Länsstyrelserna).
- Ökad samordning forskningsfinansiärer och SIP:ar inom samhällsbyggnadsområdet (Formas, Vinnova och Energimyndigheten).

Återkommande samverkansåtgärder som genomförts verksamhetsåret 2021-2022

- Årlig konferens Gestaltad livsmiljö (Boverket, Riksantikvarieämbetet, ArkDes och Statens konstråd).
- Årlig uppföljning Gestaltad livsmiljö (ArkDes).

ANDRA INITIATIV DÄR RÅDETS MYNDIGHETER SAMVERKAR KRING HÅLLBARA STÄDER

Rådet är en viktig arena för samverkan och gör pågående insatser inom området synliga och involverar fler. Utöver tidigare nämnda samverkansåtgärder har kontakterna mellan myndigheterna och med andra aktörer lett till ytterligare samarbeten inom en rad områden. Denna effekt är svår att mäta, men det som händer i kontaktytan mellan människor när de träffas – både i verkligheten och digitalt – är säkerligen av största vikt för att öka kvaliteten på arbetet som utförs.

Nedan ges exempel på större sådana samarbeten som kopplar till hållbara städer och samhällen och som varit aktuella under verksamhetsåret 2021–2022. I flera fall fortsätter samverkan efter 1 mars 2022 och framåt.

New European Bauhaus och satsningarna i Norrbotten och Västerbotten

New European Bauhaus, NEB, är ett initiativ från EU som grundas i Green deal och som lanserats av Ursula von der Leyen. NEB är ett kreativt initiativ som syftar till att kombinera hållbarhet, inkludering och estetik. Det är ett initiativ som lyfter fram betydelsen av estetiska, sociala och kulturella värden i den gröna omställningen. EU arbetar med att ta med NEB-perspektiv i ett antal stora finansiella paket som exempelvis Green deal och Horisont Europa. För att kunna ta del av dessa finansiella stöd och utlysningar på sikt behöver Sverige vara aktiva inom initiativet redan nu. Frågan drivs även av Nordiska ministerrådet. Boverket har fått ett regeringsuppdrag att koordinera det svenska arbetet med NEB. Under våren 2021 har Boverket, Vinnova, Formas, ArkDes och Energimyndigheten genomfört workshoppar med fokus på inkluderande, hälsosamma och cirkulära livsmiljöer. Slutsatserna från workshopparna har sammanställts i en rapport som skickats till EU.

Myndigheterna har under hösten 2021 fortsatt att arbeta tillsammans i enlighet med NEB-perspektiv och har bland annat gjort en utlysning om att ta fram idéskisser för hållbara, vackra och inkluderande livsmiljöer i sex kommuner i Norrbotten och Västerbotten. Kommunerna är Kiruna, Gällivare, Boden, Luleå, Skellefteå och Umeå. Utlysningen kallas "Visioner: i norr". Under december 2021 anslöt rådets övriga myndigheter till arbetet med Visioner: i norr och därmed står hela rådet bakom denna aktivitet.

Visioner: i norr syftar till att stödja kommunerna i arbetet med att höja ribban vad gäller kvalitet och hållbarhet, att få fram inspirerande exempel som kan spridas till fler kommuner i Sverige och inom EU samt att höja nivån i samtalet vad gäller hållbara, inkluderande och vackra livsmiljöer.

Utlysningen är ett startskott på ett mångårigt samarbete med berörda kommuner i Västerbotten och Norrbotten. Under november 2021 kunde tvärsektoriella team med konstnärlig höjd på ArkDes hemsida ansöka om att få delta i arbete med kommunernas framtida utveckling. Av de 55 team som

sökte valdes 11 team ut. I början av februari 2022 besökte teamen kommunerna för att bland annat se platserna samt träffa medborgare, politiker och tjänstepersoner. Skissarbetet startar i mars, på plats i de olika kommunerna, och resultatet ska redovisas innan sommaren 2022

Klimatkontrakt 2030

Rådet för hållbara städer stöttade aktivt arbetet med klimatkontrakt under uppstarten 2020. Flera myndigheter inom rådet skrev på klimatkontrakt och åtog sig att stödja kommunernas omställningsarbete. Därefter har rådet stöttat genom att arbeta vidare med ett antal av de åtgärder som finns listade i kontrakten som åtaganden för myndigheterna, exempelvis en förstudie om kommuners hinder och behov av finansiering och annat kunskapsstöd.

Klimatkontrakt 2030 är ett nytt verktyg för flernivåsamverkan inom det strategiska innovationsprogrammet Viable Cities. Det är ett avtal mellan svenska städer och den nationella nivån för att öka takten i klimatomställningen, i syfte att skapa en transformativ systemförändring utifrån missionen ”Klimatneutrala städer 2030 - med ett gott liv för alla, inom planetens gränser”. I avtalet åtar sig städerna som ingår i satsningen om klimatneutrala städer att arbeta för att minska klimatutsläppen, öka sin innovationsförmåga och engagera medborgarna och det lokala näringslivet. Myndigheterna Formas, Vinnova, Tillväxtverket och Energimyndigheten har i sin tur åtagit sig att stödja städerna på olika sätt, exempelvis genom att samverka för att skapa förutsättningar för en proaktiv dialog och lärande kring policyutveckling och regelverk inom hållbar stadsutveckling och klimatomställning. Även finansiering av forskning, utveckling och systeminnovation som stödjer en snabbare klimatomställning är något som myndigheterna samverkar kring. Under året har exempelvis utlysningar om klimatanpassning i byggd miljö och AI i klimatets tjänst varit i fokus.

Under 2021 har ett myndighetsövergripande innovationsteam formats, med representanter från samtliga myndigheter som står bakom Klimatkontrakt 2030. Innovationsteamet, som består av en arbetsgrupp och en chefsgrupp, har tillsammans med Viable Cities programkontor arbetat för att koordinera och utveckla arbetssätt, bland annat genom olika workshops. Syftet är att öka förståelsen för kommunernas behov och för en missionsorienterad och hållbar systeminnovation kopplat till Klimatkontrakt 2030. Representanter

från myndigheterna har också deltagit i klimatkontraktets strategiska utvecklingsarbete. Från december 2021 ingår även Trafikverket i arbetet med Klimatkontrakt 2030.

Exempel på samarbeten inom andra uppdrag

I Regeringskansliets utvärdering av rådet framkom att en rad kontakter har knutits mellan rådets myndigheter och samverkan har uppstått utan att aktiviteterna behöver listas i rådets åtgärdslista. Att förbättra våra olika uppdrag genom att ta in varandras kunskap ger stor nytta för samhället på sikt. Att redovisa all sådan samverkan skulle bli en alltför lång lista, men ett par exempel kan ges:

- Statens konstråd har arbetat fram och publicerat rapporten ”Offentlig konst – handbok för statliga beställare: Metodstöd för hur bild- eller formkonstnärlig gestaltning kan integreras när staten bygger”, i nära samverkan med bland annat Boverket och Trafikverket.
- Riksantikvarieämbetet har i samverkan med Statens konstråd tagit fram publikationen ”Byggnadsanknuten offentlig konst. Metod för värdering utifrån kulturhistoriska och estetiska aspekter”.

Åtgärderna beskrivs närmare i bilaga 2.

UTVÄRDERING AV RÅDETS ARBETE

Regeringskansliet har gjort en utvärdering av Rådet för hållbara städers verksamhet. Utvärderingen bedömer att rådet uppfyller sitt syfte. Rådets expertnätverk har kommenterat utvärderingens slutsatser. Av kommentarerna framgår att utvärderingen i huvudsak väl speglar den bild som experterna själva har av rådet och dess verksamhet samt att diskussionen och analyserna ger mervärde och tankar för framtida arbete. Experter har också lyft att den ökade samverkan och samordningen mellan myndigheter på nationell nivå är kärnan och styrkan med rådet.

STUDIE AV PANDEMINS EFFEKTER

Såväl arbetet inom rådet som samhället i stort har även under detta verksamhetsår i mycket präglats av pandemin. Rådet har därför genomfört en intervjuundersökning om effekter av covid-19 på hållbar stads- och samhällsutveckling. Resultatet har publicerats i en rapport som finns på webbplatsen Hållbarstad.se.

I intervjuerna fanns tre återkommande teman:

- Pandemin har synliggjort svagheter och orättvisor i samhället, organisationer och system.
- Pandemin har accelererat pågående förändringsprocesser såsom digitalisering, stadskärnans förändrade roll och segregation.
- Pandemin har skapat ett möjlighetsfönster för omställning men fönstret kräver aktiv handling för att kunna utnyttjas.

RÅDETS FÖRSLAG TILL REGERINGEN

Rådet ska årligen redovisa förslag till regeringen på åtgärder som Rådet anser är strategiskt viktiga för arbetet med hållbara städer, men som helt eller delvis ligger utanför de deltagande myndigheternas ansvarsområden. Rådet ska även lämna förslag till regeringen på eventuella frågor som behöver utredas.

En gedigen process gällande förslag till regeringen har genomförts under 2021. Expertnätverket har arbetat med olika förslag och flera diskussioner har hållits i Rådet. Rådet landade slutligen i att lämna ett förslag till regeringen: Utveckla statens politik för hållbara städer.

”

Rådet för hållbara städer föreslår att regeringen utvecklar strategin för levande städer med förnyade och bättre synkroniserade nationella mål samt skapar strukturer som främjar flernivåsamverkan och tvärsektoriell samverkan.

För att möjliggöra kraftfull och samordnad omställning samt underlätta beslutsfattande för såväl offentliga som privata aktörer behövs en förnyad och bättre synkroniserad politik för hållbar stadsutveckling. Med utgångspunkt i den hittills förda politiken på området behöver regeringen utveckla strategin för levande städer och därmed tydliggöra statliga prioriteringar på området. Den förnyade strategin bör utgå ifrån en nationell helhetssyn för Sverige och foga samman redan befintliga mål och initiativ.

För att skapa omställningskraft behövs även starkare incitament för flernivåsamverkan och statlig tvärsektoriell samverkan, exempelvis i form av instruktioner och uppdrag. Stärkt samverkan mellan myndigheter behövs bland annat

kring regelutveckling, finansiering, metodutveckling, kunskapsutveckling och vägledning. Dessutom bör kopplingar mellan nationell, regional och lokal nivå stärkas. Rådet för hållbara städer arbetar hårt med dessa frågor redan idag och myndigheterna i rådet kommer att fortsätta med detta, med eller utan uppdaterad strategi. En uppdaterad strategi för levande städer kan dock ge rådet och många andra organisationer ytterligare stöd och kraft i arbetet med hållbar stads- och samhällsutveckling. En mer detaljerad beskrivning av förslaget finns i bilaga 3.

03.

RÅDETS FORTSATTA ARBETE ENLIGT REGERINGSUPPDRAG M2017/03234/MM

Rådet fortsätter arbetet enligt uppdrag M2017/03234/Mm till och med maj 2022. I detta kapitel redovisas rådets samverkansåtgärder som fortsätter efter 1 mars 2022.

SAMVERKANSÅTGÄRDER VERKSAMHETSÅRET 2022

Ett tjugotal av de samverkansåtgärder som redovisades på rådets åtgärdslista för verksamhetsår 2021–2022 fortsätter efter 1 mars 2022. Inga nya samverkansåtgärder har lagts till listan. Listan innehåller åtgärder som minst två av myndigheterna i rådet samverkar kring. Listan kan komma att kompletteras eller på annat sätt förändras under året.

Nedan redovisas åtgärdslistan för 2022. I listan anges rubriken för respektive åtgärd. Inom parentes anges den eller de myndigheter som har huvudansvar för att genomföra åtgärden. En mer detaljerad beskrivning av respektive åtgärd finns i bilaga 4, Samverkansåtgärder 2022.

Rådets övergripande mål är att bidra till FN:s Agenda 2030 mål 11 Hållbara städer och samhällen med delmål. Åtgärdslistan är därför grupperad enligt följande:

- Tillsammans sprida kunskap och erfarenheter som kan bidra till genomförandet av hela mål 11
- Tillsammans koordinera och växla upp insatser som kan bidra till genomförande av hela mål 11
- Tillsammans koordinera och utbyta kunskap i insatser som kan bidra till genomförande av olika delmål under mål 11:
 - Delmål 11.2 Tillgängliggör hållbara transportsystem för alla
 - Delmål 11.3 Inkluderande och hållbar urbanisering
 - Delmål 11.7 Skapa säkra och inkluderande grönområden för alla.

Delmålen 11.2, 11.3 och 11.7 har valts för att de tydligt ligger i linje med målområdena i regeringens ”Strategi för levande städer” och har relevans för de åtgärder som myndigheterna valt att samverka om.

TILLSAMMANS SPRIDA KUNSKAP OCH ERFARENHETER SOM KAN BIDRA TILL GENOMFÖRANDET AV HELA MÅL 11

Tillsammans ska aktörerna i rådet sprida kunskap från forskning, praktik och de ingående organisationernas olika verksamheter. Det handlar om att utrusta aktörer i samhället – främst kommunerna – med både kunskap och verktyg för att ge dem kraft att ställa om. Kunskap kan spridas exempelvis genom rådets webbplats Hållbarstad.se eller genom möten och konferenser. Det är viktigt att nå ut brett i hela landet samt att i rådets aktiviteter beakta såväl det sociala som ekologiska och ekonomiska perspektivet. Genom nätverk, dialog och delaktighet kan även engagemang skapas.

- Konferens om mål 11 i Agenda 2030 som planeras att genomföras 2023 (gemensam åtgärd för hela rådet, rådets kommunikatör är sammankallande).
- Länsträffar med kommunerna i samverkan med länsstyrelserna (gemensam åtgärd för hela rådet, rådets ordförande och länsstyrelserna är sammankallande).
- Nå ut med kunskap på rådets gemensamma webbplats (gemensam åtgärd för hela rådet, rådets webbredaktör är sammankallande).
- Synliggöra goda exempel från Sverige genom uppdraget Smart City Sweden (Energimyndigheten).
- Årlig konferens Gestaltad livsmiljö (Boverket, Riksantikvarieämbetet, ArkDes och Statens konstråd).
- Årlig uppföljning Gestaltad livsmiljö (ArkDes).

TILLSAMMANS KOORDINERA OCH VÄXLA UPP INSATSER SOM KAN BIDRA TILL GENOMFÖRANDE AV HELA MÅL 11

Tillsammans ska rådet koordinera och växla upp kunskaps- höjande, stödjande och främjande insatser som genomförs av myndigheterna som ingår i rådet. Detta gäller exempelvis utlysningar till forskning och innovation samt finansiellt stöd till kommuner och regioner som kan bidra till genomförande av mål 11 i Agenda 2030. Det är viktigt att i alla aktiviteter beakta såväl det sociala som det ekologiska och det ekonomiska perspektivet. Syftet är att ge extra kraft till initiativ som rör omställning till hållbara städer och samhällen.

- Bidra till internationell uppväxling av forsknings- och innovationsfinansiering kopplat till bland annat EU:s kommande ramprogram för forskning och innovation Horisont Europa och EU-mission areas (Formas, Vinnova och Energimyndigheten).

- Nationella forskningsprogrammet för Hållbart samhällsbyggande (Formas).
- Samverkan kring medel till hållbar urban utveckling inom Europeiska regionala utvecklingsfonden 2021–2027 (Tillväxtverket).
- Smarta stadsdelar (Energimyndigheten).

TILLSAMMANS KOORDINERA OCH UTBYTA KUNSKAP I INSATSER SOM KAN BIDRA TILL GENOMFÖRANDE AV OLIKA DELMÅL UNDER MÅL 11

Tillsammans ska rådets organisationer koordinera och utbyta kunskap inom och mellan sina uppdrag för att öka helhetssyn, samsyn och effektiviteten, och därmed även kvaliteten på myndigheternas arbete. De olika myndigheterna i rådet har olika ansvars- och kunskapsområden som alla är viktiga delar av hållbar stadsutveckling. Varje del och varje kunskapsområde behöver förhålla sig till det komplexa system som städer och samhällen utgör och innehålla en rad perspektiv som att exempelvis bidra till såväl ekologiskt som socialt och ekonomiskt värdeskapande. Ett syfte med samverkan är att få fram resultat i olika uppdrag med både bredd och spets som mer effektivt kan stärka kommunernas omställningsarbete. Myndigheterna arbetar redan idag tillsammans i många frågor och genom rådet kan detta arbete stärkas ytterligare. Nedan följer en lista över samverkansåtgärder som både svarar upp mot delmål under mål 11 i Agenda 2030 samt mot regeringens strategi för levande städer.

Åtgärder kopplat till delmål 11.2 Tillgängliggör hållbara transportsystem för alla

Rådet ska öka och nyttiggöra kunskap och sprida goda exempel på hur ett fossilfritt och transporteffektivt samhälle kan uppnås. Målet är också ett samhälle som är jämlikt, tillgängligt och resurseffektivt, och där alla människor kan mötas och leva. Genom samverkan mellan myndigheter kan fler perspektiv och sakfrågor beaktas inom varje åtgärd.

- Arena för transporteffektiv stadsmiljö (Trafikverket).
- Kunskapsspridning om vägen till ett mer transporteffektivt samhälle (Energimyndigheten).
- Mission hälsosam och hållbar mobilitet och mat (Vinnova).
- Ohållbara transportsystem (Naturvårdsverket).
- Referensgrupp för Trafikverkets handlingsprogram för arkitektur – för en ökad medvetenhet om arkitektur i ett hållbart transportsystem (Trafikverket).
- Trafikstrategiskt arbete (Trafikverket).

Åtgärder kopplat till delmål 11.3 Inkluderande och hållbar urbanisering

Rådet ska öka och nyttiggöra kunskap och sprida goda exempel om hur skapande, utvecklande och förvaltande av byggda miljöer kan bidra till hållbara städer och samhällen där alla människor kan leva klimatsmart, hälsosamt och tryggt och vara delaktiga. Genom samverkan mellan myndigheter kan fler perspektiv och sakfrågor beaktas inom varje åtgärd.

- Områdesanalys hållbara städer och samhällen (Vinnova).
- Universell utformning som stöd för socialt hållbar stadsutveckling (Vinnova).

Åtgärder kopplat till delmål 11.7 Skapa säkra och inkluderande grönområden för alla

Rådet ska öka och nyttiggöra kunskap och sprida goda exempel på hur mer inkluderande, gröna och tillgängliga livsmiljöer kan åstadkommas. Genom samverkan mellan myndigheter kan fler perspektiv och sakfrågor beaktas inom varje åtgärd.

- Fortsatt arbete med metodutveckling för kartläggning och analys av ekosystemtjänster – kartläggning av träd- och gröntäckning i städer och tätorter (Boverket).
- Vägledning om kommunal grönpianering (Naturvårdsverket och Boverket).

BILAGA 1. AVSLUTADE ÅTGÄRDER VERKSAMHETSÅRET 2021-2022 OCH ÅTERKOMMANDE ÅTGÄRDER

I denna bilaga presenteras kort rådets samverkans-åtgärder som avslutats under verksamhetsåret 2021–2022 respektive återkommande åtgärder som genomförts under verksamhetsåret.

SAMVERKANSÅTGÄRDER SOM AVSLUTATS

- Föreläsning för länsstyrelserna om Agenda 2030 och hållbara städer (Länsstyrelserna).
- Förstudie samordning av finansiering och nationellt kunskapsstöd (Energimyndigheten i samverkan med Formas, Vinnova och Tillväxtverket).
- Hållbara nordiska städer med fokus på klimatsmart mobilitet (Energimyndigheten).
- Funktionshindersperspektivet i Agenda 2030 (Myndigheten för delaktighet).
- Kunskap om universell utformning i planeringen av den byggda miljön (Myndigheten för delaktighet).
- Kunskapssammanställning åldersvänliga städer (Myndigheten för delaktighet).
- Mått och kriterier på utveckling och livskvalitet (Gemensam åtgärd för hela rådet, rådets ordförande är sammankallande).
- Nya affärsmodeller och cirkulär ekonomi (Tillväxtverket).
- Utformning av tryggare och mer tillgängliga skolmiljöer (Myndigheten för delaktighet).
- Tillhandahålla planeringsunderlag i länsstyrelsernas Planeringskatalog (Länsstyrelserna).
- Ökad samordning forskningsfinansiärer och SIP:ar inom samhällsbyggnadsområdet (Formas, Vinnova och Energimyndigheten).

Föreläsning för länsstyrelserna om Agenda 2030 och hållbara städer

Ansvarig myndighet: Länsstyrelserna har varit ansvarig myndighet. Genomförandet har skett i samverkan med Boverket och Naturvårdsverket.

Så här har samverkan skett: Arena och mötesplats.

Det här har vi gjort: Ett webinarium för länsstyrelsernas samtliga medarbetare genomfördes i 24 mars 2021 om Mål 11 – Hållbara städer och samhällen. På webinariet pre-

senterade riksarkitekten statens politik och arbete inom politikområdet, därefter presenterades några nationella vägledningar om ekosystemtjänster som Boverket och Naturvårdsverket i samverkan med länsstyrelserna tagit fram. Slutligen presenterades Dalarnas arkitekturråd av länsarkitekten i Dalarna, som ett regionalt exempel på hur samverkan kan ske i ett län mellan berörda aktörer kring gestaltad livsmiljö och arkitektur. Webbinariet spelades in och går att se på länsstyrelserna i efterhand.

Koppling till Agenda 2030: Åtgärden kopplas främst till mål 11 och då särskilt delmål 11.4 Skydda världens natur- och kulturarv, 11.7 skapa säkra och inkluderande grönområden för alla och 11.A främja nationell och regional utvecklingsplanering

Förstudie samordning av finansiering och nationellt kunskapsstöd

Ansvarig myndighet: Energimyndigheten i samverkan med Formas, Vinnova och Tillväxtverket

Så här har samverkan skett: Samhandling.

Det här har vi gjort: Under maj-sep 2021 har WSP genomfört en förstudie på uppdrag av myndigheterna. Förstudien belyser kommunernas hinder och behov av att ta del av finansiella stöd, kunskapsstöd och andra stöd kopplade till hållbara städer och samhällen. Förstudien redogör också för myndigheternas möjligheter att möta dessa behov. I förstudien rekommenderas ett antal åtgärder för att utveckla koordineringen av finansiella medel, kunskap och annat stöd från den nationella nivån för att underlätta för aktörer på lokal nivå att nyttja stödet och skynda på omställningen. Förstudien kan fungera som underlag i utveckling av reviderat uppdrag till rådet och inför framtagandet utvidgade uppdrag till myndigheterna i rådet.

Förstudien ”Nationell samordning av finansiering och kunskap inom hållbara städer och samhällen - en samverkan-såtgärd inom Rådet för hållbara städer” (WSP 2021-09-30) finns att hämta på Energimyndighetens webbsida⁴.

Koppling till Agenda 2030: Mål 11 och mål 7.

⁴<http://www.energimyndigheten.se/klimat--miljo/hallbara-och-smarta-stader/ra-det-for-hallbara-stader/> hämtad 2022-01-20

Hållbara nordiska städer med fokus på klimatsmart mobilitet

Projektet ”Hållbara nordiska städer med fokus på klimatsmart mobilitet” har haft som syfte att bidra till en hållbar stadsutveckling genom att stödja omställningen till fossilfria och hållbara transporter i nordiska städer och stadsregioner.

Ansvarig myndighet: Energimyndigheten i samverkan med Trafikverket.

Så här har samverkan skett: Arena och mötesplats.

Det här har vi gjort: Projektet ”Hållbara nordiska städer med fokus på klimatsmart mobilitet” anordnade en slutkonferens i februari 2021 med deltagare från alla nordiska länder, offentlig och privat sektor samt från akademien. Under konferensen presenterades resultat från projektets delprojekt (nollemissionsfordon i städer, attraktiva och klimatsmarta transporter i städer, laddning av elfordon i städer och en databas över laddstationers placering). Andra nordiska samarbetsprojekt presenterades också liksom goda exempel från nordiska städer.

Information om konferensen samt projektets slutrapport har spridits via Energimyndighetens och Nordiska ministerrådets kanaler och hemsidor samt via webbplatsen Hållbarstad.se.

Koppling till Agenda 2030: Delmål 3.9, 11.2, 11.6 samt mål 5, 10 och 13.

Funktionshindersperspektivet i Agenda 2030

Ansvarig myndighet: Myndigheten för delaktighet i samverkan med Vinnova, Länsstyrelsen, Boverket, Naturvårdsverket och Energimyndigheten.

Så här har samverkan skett: Samtal och samsyn.

Det här har vi gjort: I denna åtgärd har kontakt tagits med bland annat Boverket där Myndigheten för delaktighet genomfört en digital presentation av uppdraget för deras funktionshindersråd och representanter från Boverkets olika enheter. Ansvarig för åtgärden har även haft dialog med Formas.

Myndigheten för delaktighets uppdrag om Agenda 2030 ska öka kunskapen om vad, varför och framför allt hur offentliga aktörer kan nå smarta och hållbara lösningar. Först när perspektiven vidgas når man en ökad måluppfyllelse i Agenda 2030-arbetet. För att nå dit har olika arenor för kunskapsutbyte identifierats, bland annat följande:

Den 15 oktober 2021 genomfördes ett webbseminarium kallat ”Erfarenhetsutbyte om funktionshinderperspektiv

och universell utformning i arbetet med Agenda 2030” där rådsmedlemmarna i Rådet för hållbara städer inbjuds att delta. På detta sätt fick Myndigheten för delaktighet stoff för analysen av vilken roll universell utformning kan spela i Agenda 2030. Myndigheterna bidrog utifrån erfarenheter inom arbete med mål 11 och funktionshinderspolitiskt arbete inom planering och bygg.

Koppling till Agenda 2030: Mål 11, särskilt delmål 11.2, 11.3 och 11.7. Mål 1, 3, 4, 8, 10 och 16.

Konferens om mål 11 i agenda 2030

Ansvarig myndighet: Rådets kommunikatör var sammankallande. Arbetsgrupp med medlemmar från rådets myndigheter bidrar i åtgärden.

Så här har samverkan skett: Samverkan.

Det här har vi gjort: Den 25–27 januari 2022 arrangerade Rådet för hållbara städer en digital seminarievecka: ”Mål 11-veckan 2022, Så når vi Agenda 2030-målen om hållbara städer och samhällen”. Rådets kommunikatör koordinerade arbetet i samverkan med alla myndigheter och organisationer inom rådet.

Koppling till Agenda 2030: Mål 11.

Kunskap om universell utformning i planeringen av den byggda miljön

Ansvarig myndighet: Myndigheten för delaktighet i samverkan med Länsstyrelserna, Boverket, Naturvårdsverket och Vinnova. Energimyndigheten har följt åtgärden.

Så här har samverkan skett: Samtal och samsyn.

Det här har vi gjort: En förstudie för aktiviteten har genomförts och rapporterats till ledningen på Myndigheten för delaktighet. Utifrån detta fattades beslut om att aktiviteten skulle styras om, vilket var i linje med hur uppdragsbeställningen såg ut för själva aktiviteten och delvis hur aktiviteten presenterades inom ramen för rådet – ”Utifrån vad kartläggningen visar kan vägledning eller stöd eventuellt utvecklas i samverkan med relevanta aktörer.”

Kartläggningen visade att det redan fanns en vägledning kring universell utformning som Funktionsrätt Sveriges treåriga arvfondsprojekt kring universell utformning ”Rätt från Början” tagit fram. Där finns tre utbildningsmaterial (skola, arbetsmarknad, bostad) och en mer generell webbutbildning.

Beslutet att styra om aktiviteten baserades också på kontakterna med huvudaktörerna via Rådet för hållbara städer (SKR, Boverket och Länsstyrelsen) och den nulägesanalys som har genomförts på området. Delar av aktiviteten lyftes över till Länsstyrelsen och dessutom etablerades ett nätverk med de väsentliga aktörerna för fortsatt bevakning av området.

Koppling till Agenda 2030: Mål 11 som helhet men mer specifikt delmål 11.1, 11.2, 11.3 och 11.7.

Kunskapssammanställning åldersvänliga städer

Ansvarig myndighet: Myndigheten för delaktighet i samverkan med Boverket, Formas, Länsstyrelsen och Naturvårdsverket.

Så här har samverkan skett: Samtal och samsyn.

Det här har vi gjort: Myndigheten för delaktighet har kartlagt på vilket sätt arbetet med åldersvänliga städer bedrivs både i Sverige och internationellt. Det framtagna materialet kring arbetet med åldersvänliga städer finns på myndighetens webbplats, med tre olika ingångar: Åldersvänliga städer och samhällen, Hållbara städer och samhällen och Åldersvänliga städer i Sverige och Europa.

Myndigheten för delaktighet har tillsammans med Formas medverkat på årets Mål 11-konferens och hållit ett seminarium kring åldersvänliga städer. Seminariet syftade till att belysa hur arbetet ser ut på olika platser, inom olika yrkesgrupper och utifrån olika perspektiv. Målet var att kunna uppmärksamma möjligheterna och kanske också utmaningarna i att utforma städer och samhällen som vi alla kan åldras och leva i.

I november 2021 genomförde Myndigheten för delaktighet ett webbseminarium/frukostmöte på temat åldersvänliga städer dit rådsmedlemmarna i Rådet för hållbara städer bjöds in. Seminariet hade följande upplägg: MFD berättade om äldreperspektivet som en viktig faktor i planeringen av hållbara städer, en rapport från MIPAA/MFD som beskriver situationen för äldre i Sverige presenterades, PRO Global gjorde en internationell jämförelse och CASE vid Lunds universitet diskuterade framtida boendefrågor för äldre med funktionsnedsättning.

Koppling till Agenda 2030: Delmål 11.2, 11.3 och 11.7.

Utformning av tryggare och mer tillgängliga skolmiljöer

Ansvarig myndighet: Myndigheten för delaktighet i samverkan med Boverket.

Så här har samverkan skett: Samtal och samsyn.

Det här har vi gjort: Boverket har ingått i den expertgrupp som har satts ihop inom ramen för aktiviteten/åtgärden. En positiv effekt av denna samverkan blev att Myndigheten för delaktighet har blivit inbjudna att sitta med i referensgruppen för Boverkets vägledning för skolors och förskolors miljöer.

I åtgärden utvecklades bland annat en metod som tog sin utgångspunkt i elevernas egna erfarenheter och kunskap och som i samskapande med professionen, bland annat arkitekter, byggde strategisk kunskap kring vad som krävs för att skapa en tryggare skolmiljö. Myndigheten för delaktighet har tagit fram ett stöd för kommuner för att inkludera trygghetsperspektivet vid ny- och ombyggnation av skolor. Metodstödet finns på myndighetens webbplats under rubriken "Trygga skolor".

Under hösten 2021 planerades för en av sessionerna i den Mål 11-vecka som planeras till januari 2022. Sessionen belyser trygghetsperspektivet med medverkan av arkitekt och kommun.

Mer om metodstödet kan hittas på Myndigheten för delaktighet, MFD:s, webbsida⁵.

Koppling till Agenda 2030: Delmål 11.3 och 4.A.

Mått och kriterier på utveckling och livskvalitet

Ansvarig myndighet: Gemensam åtgärd för hela rådet, Rådets ordförande har varit sammankallande.

Så här har samverkan skett: Dialog och kommunikation. **Det här har vi gjort:** Vi har dels gjort en inventering av vilka metoder som våra olika myndigheter har kännedom om, dels valt att genom några av rådets experter följa projektet "SIGURD", Stadsplaneringsinvesteringars effekter och värden, som finansierats av Vinnova. Detta för att undvika dubbelarbete och dra nytta av det som redan görs inom våra myndigheter. Expertnätverket och SIGURD-projektet har tillsammans bidragit till listan med olika initiativ om mått och kriterier för bland annat livskvalitet och andra svärmbärande värden i samhällsutveckling, planering och byggande. Det finns ett antal olika metoder för att på olika sätt i pro-

⁵ <https://www.mfd.se/verktyg/trygga-skolor/> hämtad 2022-01-19

jekt värdera svårsmätbara värden som exempelvis livskvalitet. Det som inte hunnits med är att värdera kvaliteten på metoderna varför denna lista inte kommer att publiceras. Det är dock inte brist på metoder som är problemet för att dessa svåra frågor ej tas hänsyn till i genomförandet av olika projekt i samhället. Denna åtgärd avslutas i och med detta men frågan om hur långsiktiga värden vad gäller kvalitet och hållbarhet i större omfattning kan tas hänsyn till i hållbar stads- och samhällsutveckling kommer fortsatt att vara en viktig fråga för Rådet för hållbara städer. Den finns även fortsatt med i riksdagsmålet för ”Gestaltad livsmiljö”.

Koppling till Agenda 2030: Mål 11.

Nya affärsmodeller och cirkulär ekonomi

Ansvarig myndighet: Tillväxtverket i samverkan med Energimyndigheten, ArkDes, Naturvårdsverket och Vinnova.

Så här har samverkan skett: Detta har varit en arena/mötesplats för myndigheter att dela kunskap och information om nationella initiativ på området. Under 2020 gjordes, inom ramen för denna samverkansåtgärd, en kartläggning av nationella initiativ, kopplat till cirkulär ekonomi. Denna kartläggning låg till grund för samtal kring samverkan mellan myndigheterna även under 2021.

Det här har vi gjort: En fortsättning av nätverket bland myndigheterna för att utveckla mer samordnad information om vilka nationella stödinitiativ som finns för att förenkla möjligheten att arbeta mer effektivt på området. Åtgärden har utvecklats till att även Kemikalieinspektionen och Upphandlingsmyndigheten har önskat att vara med. Dock så har inte alla planerade möten kunnat genomföras på grund av resursprioritering och endast två möten har kunnat genomföras.

Koppling till Agenda 2030: Det mål som detta kopplar tydligast till är 11.6 minska städers miljöpåverkan samt mål 12 hållbar konsumtion och produktion.

Tillhandahålla planeringsunderlag i länsstyrelsernas Planeringskatalog

Ansvarig myndighet: Länsstyrelserna har varit ansvarig myndighet. Arbetet har genomförts i samtal med de 35 myndigheter som publicerar sina planeringsunderlag i Planeringskatalogen.

Så här har samverkan skett: Samtal mellan länsstyrelserna och myndigheterna har skett i den årliga dialog som länsstyrelsernas nationella redaktion för Planeringskatalogen för med respektive myndighet.

Det här har vi gjort: Under 2021 har länsstyrelserna i dialog med respektive myndighet säkerställt att respektive myndighet är medveten om sin roll att sätta metadata för sina underlag/planeringsunderlag så att det tydligt framgår när underlaget ska användas samt vilka nationella eller globala mål som planeringsunderlaget eller vägledningen pekar mot.

Planeringskatalogen är både en webbtjänst och ett verktyg. Statliga myndigheters underlag samlas in genom att länkar skördas. Planeringskatalogen innehåller metadata och länkar. Informationen i sig lagras och förvaltas ”vid källan”, hos ansvarig myndighet. Materialet kategoriseras utifrån juridisk relevans, så kallad planeringsstatus.

Statens roll i den fysiska planeringen är att styra mot en global hållbar utveckling – Agenda 2030-målen – genom nationella mål för olika politikområden och utpekande av anspråk för så kallade riksintressen. Via målen för de olika samhällsintressena ger staten ramar för den kommunala och regionala planeringen. Ramarna ges genom statliga planeringsunderlag och vägledningar som tillhandahålls i statens verktyg – Planeringskatalogen.

Koppling till Agenda 2030: Samtliga globala mål, med fokus på mål 11 Hållbara städer och samhällen.

Ökad samordning forskningsfinansiärer och SIP:ar inom samhällsbyggnadsområdet

Ansvarig myndighet: Formas, Vinnova och Energimyndigheten gemensamt huvudansvar. Samverkan sker med Tillväxtverket.

Så här har samverkan skett: Samverkan.

Det här har vi gjort: Formas, Vinnova och Energimyndigheten har löpande kontakt i olika forum kopplade till de strategiska innovationsprogrammen (SIP:ar). Ansvariga handläggare på Vinnova, Formas och Energimyndigheten har följt upp ytterligare behov av samordning av SIP:arna inom samhällsbyggnadsområdet och har kommit fram till slutsats att flera SIP:ar inom samhällsbyggnad har utvecklat sin samverkan. Särskilt väl samspelade är SIP:ar InfraSweden2030 och SIP Smart Built Environment med mycket god samordning av insatser, utlysningar och flera gemensamma seminarier. Programkontoren ordnar gemensamma webinarier inom samhällsbyggnad som exempelvis ”Bygg kompetens” - en gemensam satsning för att sprida resultat från aktuella projekt som drivs i samhällsbyggnadssektorn och Nordic ConTech Talks. SIP Viable cities och SIP Drive Sweden samarbetar väl i exempelvis Transition Lab Forum 6 – Klimatsmart mobilitet 2030. Denna åtgärd

anses därför avslutad. Framtida samarbete mellan Formas, Vinnova, Energimyndigheten och Tillväxtverket kommer att förstärkas inom ramen för regeringsuppdraget som Formas, Vinnova, Energimyndigheten har för att utveckla de strategiska innovationsprogrammen (SIP 2.0).

Koppling till Agenda 2030: Mål 11 brett.

ÅTERKOMMANDE SAMVERKANSÅTGÄRDER SOM GENOMFÖRTS VERKSAMHETSÅRET 2021-2022

- Årlig konferens Gestaltad livsmiljö (Boverket, Riksantikvarieämbetet, ArkDes och Statens konstråd)
- Årlig uppföljning Gestaltad livsmiljö (ArkDes)

Årlig konferens Gestaltad livsmiljö

Ansvarig myndighet: Boverket, Riksantikvarieämbetet, ArkDes och Statens konstråd i samverkan.

Så här har samverkan skett: Samhandling.

Det här har vi gjort: Den 14 oktober 2021 genomförde myndigheterna, för andra året i rad, en digital heldagskonferens om gestaltad livsmiljö. Med anledning av den svenska demokratis 100-årsjubileum var temat för årets konferens gestaltad livsmiljö och demokrati. Fjorton talare deltog med konkreta projekt och perspektiv som på olika sätt kopplade till samskapande, identitet och människans plats i staden. Målgruppen för konferensen var personer som arbetar med hållbara gestaltade livsmiljöer, exempelvis tjänstepersoner, privata aktörer och politiker. De totalt 1301 personer som anmält sig till konferensen representerade tillsammans alla Sveriges län samt både privat, kommunal, regional och statlig sektor.

Koppling till Agenda 2030: Konferensens innehåll berörde framför allt mål 11, i synnerhet delmålen 11.3 och 11.4. Även mål 10, särskilt delmål 10.2 och gestaltningens roll i att uppnå det, lyftes fram.

Årlig uppföljning Gestaltad livsmiljö

Ansvarig myndighet: ArkDes med stöd av Boverket samt med inspel från Statens konstråd och Riksantikvarieämbetet.

Så här har samverkan skett: Samtal.

Det här har vi gjort: ArkDes arbetar löpande med att följa upp genomslaget av ”Politik för gestaltad livsmiljö”. Detta görs bland annat genom undersökningar, forskningsprojekt och intervjuer. Varje år släpps en uppföljningsrapport som ger en nulägesbeskrivning, fördjupar utvalda områden och

ger förslag på åtgärder för att stärka politikens måluppfyllelse. 2021-års rapport hade titeln ”Livskvalitet i tid och rum” och fördjupade särskilt frågor kring gemensamma platser, cirkularitet och återbruk, bostadsbyggande samt gestaltad livsmiljö på landsbygden. Rapporten lanserades under ett digitalt evenemang den 16 juni med 363 anmällda tittare.

Koppling till Agenda 2030: Rapporten omfattar stora delar av mål 11, i synnerhet 11.1, 11.6, 11.7 och 11.A. Rapporten berör även mål 12, särskilt 12.5, samt till viss del mål 15.

BILAGA 2. EXEMPEL PÅ SAMARBETEN INOM ANDRA UPPDRAG

Rådets myndigheter har också samverkat inom en rad uppdrag som kopplar till hållbara städer och samhällen, även om de inte redovisats på rådets lista för samverkansåtgärder. Att redovisa all sådan samverkan skulle bli en alltför lång lista, men ett par exempel kan ges:

- Offentlig konst – handbok för statliga beställare: Metodstöd för hur bild- eller formkonstnärlig gestaltning kan integreras när staten bygger (Statens Konstråd).
- Byggnadsanknuten offentlig konst. Metod för värdering utifrån kulturhistoriska och estetiska aspekter (Riksantikvarieämbetet).

Offentlig konst – handbok för statliga beställare: Metodstöd för hur bild- eller formkonstnärlig gestaltning kan integreras när staten bygger

Statens konstråd har arbetat fram och publicerat metodstödet ”Offentlig konst – handbok för statliga beställare”, i nära samarbete med Akademiska Hus, Boverket, Fortifikationsverket, Jernhusen, Specialfastigheter, Statens fastighetsverk, Swedavia och Trafikverket.

Handboken är ett resultat av Statens konstråds regeringsuppdrag ”Hur bild- eller formkonstnärlig gestaltning kan integreras när staten bygger”, som slutrapporterades till regeringen 2021-01-31.⁶ Uppdragets syfte har varit att som ett led i implementeringen av ”Politik för gestaltad livsmiljö”, i samarbete med statliga fastighetsförvaltare, utarbeta fram ett metodstöd för hur upp till en procent av budgeten för ett byggprojekt, vid nybyggnation, om- eller tillbyggnad, kan avsättas till bild- eller formkonstnärlig gestaltning när staten bygger. Ambitionen är att metodstödet ska fungera som ett konkret stöd för statliga fastighetsaktörer som vill agera förebildligt och följa enprocentsregeln för konst i samband med ny-, om- och tillbyggnad, men som behöver processtöd och kunskap om hur arbete med offentlig konst kan gå till, och kännedom om vilket drifts- och underhållsansvar som följer med ägandet av konstverk. I metodstödet ges exempel på hur konstnärligt samarbete kan gå till för permanent konst, tillfällig konst och konst i stadsutvecklingsprocesser. I metodstödet finns också en processkarta som visar när och hur arbete med konst kan kopplas in i plan- och byggprocessen.

⁶ <https://statenskonstrad.se/rapport/slutrapportering-av-regeringsuppdrag-om-hur-bild-eller-formkonstnarlig-gestaltning-kan-integreras-nar-staten-bygger/>
hämtad 2022-01-18

Arbetet kopplar till flera delmål under Agenda 2030 mål 11:

- Mål 11.3 Inkluderande och hållbar urbanisering. Till 2030 verka för en inkluderande och hållbar urbanisering samt förbättra kapaciteten för deltagandebaserad, integrerad och hållbar planering och förvaltning.
- Mål 11.7 Skapa säkra och inkluderande grönområden för alla: Senast 2030 tillhandahålla universell tillgång till säkra, inkluderande och tillgängliga grönområden och offentliga platser, i synnerhet för kvinnor och barn, äldre personer och personer med funktionsnedsättning.
- Mål 11.A Främja nationell och regional utvecklingsplanering: Främja positiva ekonomiska, sociala och miljömässiga kopplingar mellan stadsområden, stadsnära områden och landsbygdsområden genom att stärka den nationella och regionala utvecklingsplaneringen.

Byggnadsanknuten offentlig konst. Metod för värdering utifrån kulturhistoriska och estetiska aspekter

Riksantikvarieämbetet har i samarbete med Statens konstråd tagit fram publikationen ”Byggnadsanknuten offentlig konst. Metod för värdering utifrån kulturhistoriska och estetiska aspekter”. Publikationen är framtagen med utgångspunkt i Riksantikvarieämbetets plattform kulturhistorisk värdering. Arbetet har skett i nära samverkan med universitet, myndigheter, kommuner och experter inom konst- och kulturmiljörådet.

Uppdraget är ett följduppdrag till rapporten ”Byggnadsanknuten offentlig konst – kunskapshöjande insatser för förvaltning av den offentliga konsten som del av kulturmiljön” som lämnades till Kulturdepartementet 1 juni 2019.

Målsättningen med följduppdraget är att utarbeta ett metodstöd för värdering av byggnadsanknuten offentlig konst i samband med kulturmiljövård, planering, byggande och förvaltning. Metodstödet ger både teoretiska och praktiska perspektiv på hur såväl estetiska som kulturhistoriska värden gällande byggnadsanknuten offentlig konst kan beskrivas av antikvarier, konstkonsulter med flera vid till exempel antikvariska och kulturhistoriska kartläggningar av miljöer och byggnader.

Arbetet har koppling till Agenda 2030 mål 11 med särskilt fokus på 11.4 Stärka insatserna för att skydda och trygga världens kultur- och naturarv.

BILAGA 3. FÖRSLAG TILL REGERINGEN

FÖRSLAG: UTVECKLA STATENS POLITIK FÖR HÅLLBARA STÄDER

Rådet för hållbara städer föreslår att regeringen utvecklar strategin för levande städer med förnyade och bättre synkroniserade nationella mål samt skapar strukturer som främjar flernivåsamverkan och tvärsektoriell samverkan.

Beskrivning av förslaget

För att möjliggöra kraftfull och samordnad omställning samt underlätta beslutsfattande för såväl offentliga som privata aktörer behövs en förnyad och bättre synkroniserad politik för hållbar stadsutveckling. Med utgångspunkt i den hittills förda politiken på området behöver regeringen utveckla strategin för levande städer och därmed tydliggöra statliga prioriteringar på området. Den förnyade strategin bör utgå ifrån en nationell helhetssyn för Sverige och foga samman redan befintliga mål och initiativ. För att skapa omställningskraft behövs även starkare incitament för flernivåsamverkan och statlig tvärsektoriell samverkan, exempelvis i form av instruktioner och uppdrag. Stärkt samverkan mellan myndigheter behövs bland annat kring regelutveckling, finansiering, metodutveckling, kunskapsutveckling och vägledning. Dessutom bör kopplingar mellan nationell, regional och lokal nivå stärkas. Rådet för hållbara städer arbetar hårt med dessa frågor redan idag och myndigheterna i rådet kommer att fortsätta med detta, med eller utan uppdaterad strategi. En uppdaterad strategi för levande städer kan dock ge rådet och många andra organisationer ytterligare stöd och kraft i arbetet med hållbar stads- och samhällsutveckling.

Bakgrund till förslaget: beskrivning av hinder, behov och möjligheter

EU-kommissionen har format ett nytt och innovativt sätt att arbeta gemensamt i syfte att förbättra människors liv, så kallade uppdrag (missions). Syftet med dessa är att stärka kopplingen mellan forskning och innovation och samhällets utmaningar, att skapa nya former för utveckling och samarbete samt att mobilisera såväl invånare som offentliga och privata aktörer i att exempelvis uppnå uppdraget om 100 klimatneutrala och smarta städer senast 2030. Svenska städer har goda möjligheter att stå modell för andra städer i Europa. Genom att arbeta förebildligt med forskning, innovation, implementering av hållbara lösningar och ett inkluderande

arbetssätt kan vi påskynda den gröna omställningen och skapa långsiktigt hållbara livsmiljöer. Förutsättningen för den typen av kraftfullt omställningsarbete, som engagerar aktörer och medborgare i hela samhället, är gemensamma målbilder.

För att bättre kunna samla såväl offentliga nationella, regionala och lokala aktörer samt näringsliv, akademi och civilsamhälle behövs en tydligare vision, helhetssyn och samsyn kring hållbar stadsutveckling. Omställningen till hållbara städer innebär att flera aspekter – exempelvis bostadsutveckling, transporter, klimat, miljö, energi, kulturmiljö, gestaltning, folkhälsa, grönska och ekoasystemtjänster – måste hanteras samtidigt och tillsammans. Gemensamma målbilder och tydligare statliga prioriteringar gällande det framtida samhället är grunden för att kunna lösa intressekonflikter, öka handlingskraften, möjliggöra målsynergier och underlätta både beslutsprocesser och samverkan på flera samhällsnivåer.

Den rådande nationella sektorspolitiken i kombination med stuprör på kommunal och regional nivå samt bristande samverkansförmåga mellan olika nivåer är ett reellt hinder för hållbar stadsutveckling. För att hantera samtidens stora utmaningar och möjliggöra omställningen till ett hållbart samhällsbyggande krävs tvärsektoriell samordning och samverkan samt en väl fungerande dialog mellan aktörer på olika samhällsnivåer. Utgångspunkten för att kommuner och regioner – som genom sitt ansvar för fysisk planering och hållbar regional utveckling är viktiga nav för omställningsarbetet – ska nå omställningskraft är en samordnad statlig politik, en samordnad stat och en fungerande dialog mellan stat och kommun/region.

I Sverige arbetar Rådet för hållbara städer aktivt för att stärka bland annat landets kommuner i arbetet med att ställa om till ett mer hållbart samhälle. En uppdaterad strategi skulle ge Rådet och andra aktörer ytterligare kraft i arbetet.

Syfte med förslaget

- Skapa omställningskraft genom nationell helhetssyn som visar på gemensam riktning och målsättning samt genom bättre förutsättningar för ökad samverkan.
- Tydliggöra statliga prioriteringar och underlätta beslutsfattande för såväl privata som offentliga aktörer på nationell, regional och lokal nivå.

- Knyta samman politiken för hållbar stadsutveckling med politikområden som hållbar regional utveckling, transportplanering, gestaltad livsmiljö med mera.
- Koppla samman nationellt och europeiskt arbete för hållbar stadsutveckling och bidra till att svenska städer blir förebilder i omställningsarbetet.

Målet med förslaget

En utvecklad strategi för levande städer som ger goda förutsättningar för svenska aktörer inom såväl det offentliga som näringsliv, akademi och civilsamhälle att agera samlat och kraftfullt för en hållbar och varaktig omställning som bär både ekonomiska, ekologiska och sociala förtecken.

Medskick inför fortsatt arbete

Just nu står samhället inför både stora och komplexa utmaningar. I stadsbyggandet behöver vi hantera och aktivt motverka klimatförändringar, boendesegregation, ojämlikheter i folkhälsa, utanförskap och förlust av biologisk mångfald. Städer utvecklas ständigt utifrån såväl en lokal, regional, nationell, europeisk och global kontext och vår gemensamma utmaning är att styra utvecklingen mot miljömässig, social och ekonomisk hållbarhet. Den största delen av vår framtida bebyggelse finns redan och på samma sätt kommer det vi utvecklar idag att finnas kvar och påverka människor och miljö i flera generationer framöver. Det är nu vi skapar förutsättningarna och ramarna för framtidens hållbarhetsarbete. Därmed behöver vi se till att ny och befintlig bebyggelse, infrastruktur och tekniska försörjningssystem utvecklas för att klara pågående klimatförändringar, minska klimatpåverkan och främja biologisk mångfald. I det arbetet behöver vi använda alla verktyg vi har att tillgå och nyttja digitaliserings- och elektrifieringsprocesser på ett sätt som gynnar hållbar utveckling.

Samtidigt ska framtidens samhälle erbjuda attraktiva, inkluderande, berikande och meningsfulla miljöer som möjliggör ett gott och hälsosamt liv för alla invånare. Stadsutvecklingen behöver utgå ifrån lokala behov och stötta såväl människorna som det lokala näringslivet. För att skapa städer som håller samman behöver utmaningar kring utanförskap, trångboddhet och boendesegregation adresseras och kopplas ihop med övriga omställningsprocesser. Universell utformning bör därtill hanteras som ett självklart perspektiv för att säkerställa tillgänglighet och delaktighet för fler invånare.

Naturbaserade lösningar är ytterligare en viktig aspekt. Dessa multifunktionella åtgärder utgår ifrån naturens förmåga att lösa samhällsutmaningar. De är ofta mer flexibla jämfört med idag ofta använda lösningar och kan därmed vara mer långsiktigt hållbara. Frågor kring naturbaserade lösningar spänner över flera departement, myndigheter och lagrum. Även gång-, cykel- och kollektivtrafik är grundläggande delar i en hållbar utveckling av städer. Idag går omställningen till ett hållbart transport- och mobilitetssystem för långsamt och det saknas en nationell helhetssyn över samordnande, styrande, stödjande och främjande insatser från statligt håll.

Att vårda, utveckla och hållbart förvalta befintlig bebyggelse är centralt i hållbarhetsarbetet. Byggbranschen står för cirka 20% av Sveriges klimatutsläpp och ungefär en tredjedel av allt avfall som produceras. Ungefär hälften av en byggnads klimatutsläpp uppstår i byggskedet. Dessa siffror visar att det redan byggda är en ändlig resurs väl värd att värna. Det befintliga omfamnar hållbarhetens samtliga dimensioner: det skapar viktiga sociala värden och består dessutom av redan använda naturresurser och redan bundet kapital.

Gemensamt för alla ovan nämnda frågor är att de spänner över flera departement, myndigheter och lagrum. För att nå omställning bör därför dagens samverkansmodeller inom offentlig sektor ses över. I likhet med EU:s arbetssätt med uppdrag (missions) behöver statliga myndigheter arbeta tvärsektoriellt utifrån ett helhetsperspektiv och aktivt bidra till förändring snarare än att upprätthålla en vägledande funktion. För att uppnå detta behöver kopplingen mellan den nationella, regionala och lokala nivån stärkas och tydliggöras. Rådet för hållbara städer kan här spela en viktig roll genom att utveckla ett uppdragsorienterat arbetssätt där flera samhällsaktörer arbetar i riktning mot gemensamma målsättningar.

Arbetet med en uppdaterad strategi för levande städer bör in involvera statliga myndigheter, regioner, kommuner, näringsliv, civilsamhälle och akademi för att skapa största möjliga samsyn i det fortsatta arbetet framåt. Samverkansansvariga för genomförande och uppföljning måste utses.

BILAGA 4. SAMVERKANSÅTGÄRDER VERKSAMHETSÅR 2022

Rådet ska årligen redovisa en samlad åtgärdslista av genomförda och planerade åtgärder som främjar en hållbar stadsutveckling, och som myndigheterna avser utföra i samverkan. Listan ska publiceras på rådets gemensamma webbplats Hållbarstad.se. Listan innehåller åtgärder som minst två av myndigheterna i rådet ska samverka kring. Listan kan komma att kompletteras eller på annat sätt förändras under året.

Nedan finns en kort beskrivning respektive samverkansåtgärd som ingår i listan för verksamhetsår 2022. Listan för 2022 innehåller de samverkansåtgärder från listan för verksamhetsår 2021-2022 som fortsätter efter 1 mars 2022. Inga nya samverkansåtgärder är tillagda.

Rådets övergripande mål är att bidra till FN:s Agenda 2030 mål 11 Hållbara städer och samhällen med delmål. Åtgärderna är därför grupperad enligt följande:

- Tillsammans sprida kunskap och erfarenheter som kan bidra till genomförandet av hela mål 11
- Tillsammans koordinera och växla upp insatser som kan bidra till genomförande av hela mål 11
- Tillsammans koordinera och utbyta kunskap i insatser som kan bidra till genomförande av olika delmål under mål 11:
 - Delmål 11.2 Tillgängliggör hållbara transportsystem för alla
 - Delmål 11.3 Inkluderande och hållbar urbanisering
 - Delmål 11.7 Skapa säkra och inkluderande grönområden för alla.

Delmålen 11.2, 11.3 och 11.7 har valts för att de tydligt ligger i linje med målområdena i ”Strategi för levande städer” och har relevans för de åtgärder som myndigheterna valt att samverka om.

TILLSAMMANS SPRIDA KUNSKAP OCH ERFARENHETER SOM KAN BIDRA TILL GENOMFÖRANDET AV HELA MÅL 11

Tillsammans ska aktörerna i rådet sprida kunskap från forskning, praktik och de ingående organisationernas olika verksamheter. Det handlar om att utrusta aktörer

i samhället – främst kommunerna – med både kunskap och verktyg för att ge dem kraft att ställa om. Kunskap kan spridas exempelvis genom rådets webbplats Hållbarstad.se eller genom möten och konferenser. Det är viktigt att nå ut brett i hela landet samt att i rådets aktiviteter beakta såväl det sociala som ekologiska och ekonomiska perspektivet. Genom nätverk, dialog och delaktighet kan även engagemang skapas.

- Konferens om mål 11 i Agenda 2030 som planeras att genomföras 2023 (gemensam åtgärd för hela rådet, rådets kommunikator är sammankallande).
- Länsträffar med kommunerna i samverkan med länsstyrelserna (gemensam åtgärd för hela rådet, rådets ordförande och länsstyrelserna är sammankallande).
- Nå ut med kunskap på rådets gemensamma webbplats (gemensam åtgärd för hela rådet, rådets webbredaktör är sammankallande).
- Synliggöra goda exempel från Sverige genom uppdraget Smart City Sweden (Energimyndigheten).
- Årlig konferens Gestaltad livsmiljö (Boverket, Riksantikvarieämbetet, ArkDes och Statens konstråd).
- Årlig uppföljning Gestaltad livsmiljö (ArkDes).

Länsträffar med kommunerna i samverkan med länsstyrelserna
Ansvarig myndighet: Rådets ordförande tillsammans med länsstyrelserna är sammankallande. Rådets medlemmar kan bidra i olika event.

Så här sker samverkan: Samverkan.

Det här gör vi: Rådet genomför under perioden 2020–2022 möten/rundabordssamtal i länen, i samverkan med länsstyrelserna. Besöken fördelas fram till våren 2022. Några medlemmar från rådet och från expertnätverket kan närvara vid varje möte/samtal om det finns behov. Andra deltagare bör vara kommuner i länet, representanter från regionerna samt personer från akademi och näringsliv med stort kunnande och engagemang i hållbar stadsutveckling. Detta kan genomföras som specifika event där länsstyrelse och rådet gemensamt bjuder in eller genom att rådet adderar programpunkter och deltar i konferenser/möten/runda bordssamtal som redan planeras i länen.

Därför behövs åtgärden: Rådet ska även arbeta för att nå de kommuner som behöver hjälp att komma längre i sin

omställning till hållbar stadsutveckling genom att skapa arenor för samtal, kunskapsutveckling och inspiration. Kommuner som kommit längre kan användas som goda exempel och inspiratörer.

Koppling till Agenda 2030: Mål 11.

Tidplan för genomförandet: Löpande under hela rådets uppdragstid.

Nå ut med kunskap på rådets gemensamma webbplats

Ansvarig myndighet: Rådets webbredaktör är sammankallande. Alla rådets medlemmar bidrar löpande med material. Så här sker samverkan: Samverkan.

Det här gör vi: Utöver att informera om rådets arbete ska webbplatsen samla aktuella stöd och utlysningar som kopplar till hållbar stadsutveckling och fungera som en ingång till samlat kunskapsmaterial i form av regler, vägledningar, lärande exempel och aktuell forskning inom området. Även aktuella evenemang i form av konferenser och seminarier ska synliggöras på webbplatsen.

Rådets medlemmar har under 2021 bidragit med material till webbplatsen. Under våren 2021 genomfördes också en kampanj för att få in mer material och öka kännedom om webbplatsen. Under förvaltningen av webbplatsen har också kalendern lyfts fram och fått en bättre placering på startsidan.

Därför behövs åtgärden: Rådets gemensamma webbplats Hållbarstad.se är ett viktigt redskap i arbetet med att ge kommunerna kunskap och verktyg. Målet med webbplatsen är att den ska fungera som en gemensam ingång i frågor som rör hållbar stadsutveckling.

Koppling till Agenda 2030: Mål 11.

Tidplan för genomförandet: Löpande under hela rådets uppdragstid.

Synliggöra goda exempel från Sverige genom uppdraget Smart City Sweden

Ansvarig myndighet: Energimyndigheten ansvarig. Vinnova, Lantmäteriet, Business Sweden, Tillväxtverket, Trafikverket, Naturvårdsverket och Boverket ingår i uppdraget. SKR följer genom rådet.

Så här sker samverkan: Informationsutbyte.

Det här gör vi: Informera och nå ut med kunskap om Smart City Sweden via aktörerna i rådets olika kanaler och via

webbplatsen Hållbarstad.se. De av rådets aktörer som har identifierat ”best practice”, det vill säga goda exempel på svenska erbjudanden för smarta och hållbara städer, delger Smart City Sweden dessa.

Därför behövs åtgärden: Regeringsuppdraget Smart City Sweden tar avstamp i Sveriges exportstrategi och syftar till att bidra till främjandet av lösningar för smarta och hållbara städer, visa upp och demonstrera exempel på svenska smarta och hållbara stadslösningar för att öka spridningen av dessa internationellt och underlätta samordning och erfarenhetsutbyte inom lokal och regional främjarverksamhet.

Smart City Sweden tar emot besöksdelegationer från hela världen som är intresserade av de lösningar Sverige kan erbjuda för att möta urbaniseringens globala utmaningar, inom såväl miljöteknik, mobilitet, digitalisering, stadsplanering och social hållbarhet. Bakom plattformen finns ett brett nätverk av myndigheter, branschorganisationer och privata företag. Besöksplattformen drivs av IVL svenska miljöinstitutet och verksamheten finansieras av Energimyndigheten. På demonstrationsplattformen samlas innovationer som är exportmogna, men där ingår även att beskriva de ramverk och initiativ som lett fram till dessa lösningar. Syftet är att nå ut med dessa på en internationell marknad för att öka kunskapen och intresset för svenska lösningar. I förlängningen kan det bli fler internationella affärer för svenska kommuner, städer och företag. Läs mer på Smart City Swedens webbsida.⁷

Koppling till Agenda 2030: Mål 7, 8 och 11.

Tidplan för genomförandet: Nuvarande uppdrag pågår fram till mars 2022.

Årlig konferens gestaltad livsmiljö

Ansvarig myndighet: Boverket, Riksantikvarieämbetet, ArkDes och Statens konstråd i samverkan.

Så här sker samverkan: Tillsammans planerar och genomför Boverket, Riksantikvarieämbetet, ArkDes och Statens konstråd en årlig konferens om politikområdet för gestaltad livsmiljö.

Det här gör vi: Konferensen innebär en heldag med utgångspunkt i politiken för gestaltad livsmiljö. Målet är att öka olika aktörers kunskap om politikens innehåll samt få kunskap om goda exempel från Sverige och andra länder.

⁷ www.smartcitysweden.com hämtad 2022-01-18

Därför behövs åtgärden: Tillsammans utgör arkitektur, design, form, konst och kulturarv basen i begreppet gestaltad livsmiljö. En ökad kunskap om politiken och dess innehåll samt ökad kännedom om goda exempel kan bidra till att fler aktörer kraftsamlar för att skapa långsiktigt hållbara livsmiljöer av hög kvalitet. Genom att presentera kunskapen i en gemensam årlig konferens görs den mer tillgänglig och användbar för målgrupperna.

Koppling till Agenda 2030: Mål 11.

Tidplan för genomförandet: 2022.

Årlig uppföljning gestaltad livsmiljö

Ansvarig myndighet: ArkDes med stöd av Boverket samt med inspel från Statens konstråd och Riksantikvarieämbetet.

Så här sker samverkan: Arbetet sker integrerat i ArkDes Think Tanks verksamhet och resulterar i kunskapshöjande insatser och en årlig uppföljningsrapport. Boverket bistår med kunskapsunderlag till den årliga rapporten.

Det här gör vi: ArkDes ska sammanställa och sprida kunskap kring åtgärder, verktyg och processer som bidrar till uppfyllelsen av målet för gestaltad livsmiljö. Målet är att öka olika aktörers kunskap och medvetenhet om hur arkitektur, form och design kan bidra till en ökad livskvalitet för medborgarna. Den insamlade kunskapen sprids bland annat genom konferenser, seminarier och workshops och summeras tillsammans med underlag från intervjuer och enkätundersökningar i en årlig rapport. Löpande avstämningar och kunskapsinhämtning sker genom Boverket, som har i uppdrag att stötta ArkDes i dess uppdrag, samt inhämtning av kunskap från övriga myndigheter.

Därför behövs åtgärden: Kunskap om behov och åtgärder sprids till aktörer på flera nivåer och kan utgöra underlag för beslut kring politikområdet.

Koppling till Agenda 2030: Mål 12, särskilt delmål 12.7, mål 11.

Tidplan för genomförandet: Löpande.

TILLSAMMANS KOORDINERA OCH VÄXLA UPP INSATSER SOM KAN BIDRA TILL GENOMFÖRANDE AV HELA MÅL 11

Tillsammans ska rådet koordinera och växla upp kunskaps- höjande, stödjande och främjande insatser som genomförs av rådets myndigheter. Detta gäller exempelvis utlysningar till forskning och innovation samt finansiellt stöd till kom-

muner och regioner som kan bidra till genomförande av mål 11 i Agenda 2030. Det är viktigt att i alla aktiviteter beakta såväl det sociala som det ekologiska och det ekonomiska perspektivet. Syftet är att ge extra kraft till initiativ som rör omställning till hållbara städer och samhällen.

- Bidra till internationell uppväxling av forsknings- och innovationsfinansiering kopplat till bland annat EU:s kommande ramprogram för forskning och innovation Horisont Europa och EU-mission areas (Formas, Vinnova och Energimyndigheten).
- Nationella forskningsprogrammet för Hållbart samhällsbyggande (Formas).
- Samverkan kring medel till hållbar urban utveckling inom Europeiska regionala utvecklingsfonden 2021–2027 (Tillväxtverket).
- Smarta stadsdelar (Energimyndigheten).

Bidra till internationell uppväxling av forsknings- och innovationsfinansiering kopplat till bland annat EU:s kommande ramprogram för forskning och innovation Horisont Europa och EU-mission areas

Ansvarig myndighet: Formas, Vinnova och Energimyndigheten har gemensamt ägandeskap.

Så här sker samverkan: Samverkan.

Det här gör vi: Stärka förutsättningarna för svenska städer och andra aktörer att i bred europeisk samverkan bidra till och dra nytta av innovation och ny kunskap för omställning. Samverkan syftar till att påverka utformningen av utlysningar och aktiviteter inom Horisont Europa i stort och särskilt de med koppling till uppdraget klimatneutrala och smarta städer. Samverkan syftar också till att koordinera insatser inom Sverige avseende information och rådgivning, för att sprida kunskap om möjligheter och stärka engagemanget inför ansökningar om europeiska forsknings- och innovationsprojekt.

Därför behövs åtgärden: Utlysningar och aktiviteter inom området kopplat till EU:s uppdrag klimatneutrala och smarta städer samt området hållbara städer kommer under 2022 ske inom flera olika initiativ. Några av dessa är Horisont Europas olika arbetsprogram och de europeiska samarbetena JPI Urban Europe och ERANET samt det kommande europeiska partnerskapet Driving Urban Transitions. Att delta i europeiska forsknings- och innovationsprojekt är en möjlig-

het för såväl offentlig sektor, akademi som näringslivsparter att utvidga nätverk och marknader, bygga på kunskap och utveckla lösningar i bred europeisk samverkan. En möjlig utveckling framöver är också att sprida information om EU-projekt inom området.

Koppling till Agenda 2030: Mål 7, 11 och 17.

Tidplan för genomförandet: 2021–2027.

Nationella forskningsprogrammet för hållbart samhällsbyggande

Ansvarig myndighet: Formas i samverkan med Boverket, Energimyndigheten, Forte, Lantmäteriet, Mistra, MSB, Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet, SIDA, Tillväxtverket, Trafikverket, Vetenskapsrådet, Vinnova.

Så här sker samverkan: Samverkan sker i alla olika former på samverkantrappan beroende på satsningar.

Det här gör vi: Under 2021 fick programmet ökade medel i forskningspropositionen och genomförde utlysningar för forsknings- och innovationsprojekt om klimatanpassning av byggd miljö, landsbygd och regional utveckling samt socialt hållbar bostadsförsörjning. En särskild utlysning öppnade också för att söka medel för tillämpning av forskning för ett hållbart samhälle.

Inom ramen för programmet genomfördes under 2021 en öppen digital seminarieriserie där aktuell forskning kring olika tematiska områden presenteras och diskuteras.

Den strategiska forskningsagendan som ramar in programmet reviderades under 2021 i bred samverkan med alla forskningsfinansiärer som sitter i programmets programkommitté och även med Boverket och Lantmäteriet. Rådet för hållbara städers rådgivande kommungrupp, näringslivsgrupp och forsknings- och innovationsgrupp samt Sveriges bygguniversitet och akademinätverket för gestaltad livsmiljö har också varit delaktiga i revideringen av teman och perspektiv för programmet.

Under 2022 öppnar en större utlysning om tvärdisciplinära och praktikinära forskarskolor inom hållbart samhällsbyggande.

Programmet medfinansierar även satsningen Visioner: i Norr där multidisciplinära team valts ut för att skissa på attraktiva hållbara livsmiljöer i sex kommuner i Norr- och Västerbotten under 2022. Det tioåriga programmets medel beräknas uppgå till ca 125 mkr per år.

Därför behövs åtgärden: Sverige står inför stora utmaningar för att ställa om till ett hållbart samhälle. Utmaningarna består till exempel av miljörelaterade problem såsom att vi förbrukar för mycket resurser samt att minska risken för klimatförändringar och anpassa oss till att de faktiskt sker. Därtill blir städer och samhällen alltmer segregerade med ökade klyftor mellan sociala grupper och olika platser. För att hantera dessa utmaningar och åstadkomma ett hållbart samhällsbyggande utgör ett samlande nationellt forskningsprogram en bra plattform för att finansiera, utveckla och sprida forskningen på området. Att samordna den statliga nationella forskningsfinansieringen på området är centralt inom programmet. Resultaten från programmet ska komma samhället till nytta och bidra till ny kunskap och lösningar som bidrar till ett hållbart samhällsbyggande. Detta innefattar flera olika satsningar på att nyttogöra forskningen, med särskilt fokus på kommunerna.

Koppling till Agenda 2030: Mål 11, särskilt delmål 11.2, 11.3, och 11.7, samt även flera andra mål så som 6, 12, 15 och 16.

Tidplan för genomförandet: 2017–2027.

Samverkan kring medel till hållbar urban utveckling inom Europeiska regionala utvecklingsfonden 2021–2027

Ansvarig myndighet: Tillväxtverket i samverkan med framför allt Boverket, Vinnova, Energimyndigheten, Formas, Naturvårdsverket och Riksantikvarieämbetet.

Så här sker samverkan: Samverkan sker kring det gemensamma målet att förenkla för kommunerna att implementera regeringens ”Strategi för levande städer” genom att möjliggöra finansiering för områden som bidrar till detta.

Det här gör vi: Samverkar för att de medel som är öronmärkta för hållbar urban utveckling i nationella programmet i regionalfonden ska ha en så bred förankring som möjligt.

Därför behövs åtgärden: Ett programförslag är inlämnat till regeringen. I genomförandet av programmet behövs fortsatt samordning av finansiering och nationellt kunskapsstöd. Det är viktigt att få en kunskapsbredd på inriktningen för att kunna bidra till implementering av regeringens ”Strategi för levande städer” och de globala hållbarhetsmålen. Därav är det viktigt att utarbeta detta i dialog med andra myndigheter. De medel som kommer finnas inom Europeiska regionala utvecklingsfonden för hållbar urban utveckling kan stärka implementeringen av regeringens strategi för levande städer.

Koppling till Agenda 2030: Övergripande fokus på mål 11, och framför allt på delmål 11a men med kopplingar till flera andra mål.

Tidplan för genomförandet: 2021–2027.

Smarta stadsdelar

Ansvarig myndighet: Energimyndigheten ansvarig. Boverket och Naturvårdsverket bjuds in.

Så här sker samverkan: Arena och mötesplats

Det här gör vi: Inom beställarnätverken Bebo och Belok som Energimyndigheten driver pågår ett fördjupningsområde som heter Smarta stadsdelar, ett paraplyområde för digitalisering, effektfrågor och innovativa lösningar som syftar till att utveckla och implementera nya lösningar för smarta stadsdelar och bygga lokala energisystem. I arbetet ingår också Energimyndighetens nätverk LÅGAN samt strateginoder inom uppdraget sektorsstrategierna.

Fokus är samverkan mellan fastighets- och energibolag, kommuner och myndigheter. Utifrån tema och behov så bjuds representanter från deltagande myndigheter in till olika workshops och seminarier framöver för att gemensamt definiera utmaningar, hinder och utvecklingsmöjligheter. Här finns även möjlighet till utveckling för att lyfta in fler perspektiv.

Därför behövs åtgärden: För att nå resurseffektivitet och låg energianvändning i bebyggelsen behövs nytänkande och större perspektiv. Effektbristen i stamnäten är ett faktum för flera kommuner. Genom att få byggnader att samspela och dela energi kan effektbehovet minskas. Effektoppar kan potentiellt helt undvikas genom styrning och energilagring. För att göra detta praktiskt är det många aktörer som måste samspela. I rapporten ”Grön Logik” visas på stora samhällsekonomiska nyttor av energieffektivisering i byggnader i kontexten av en starkt ökad elektrifiering. Rapporten ger stöd för ett behov av kraftsamling för uppgradering av det befintliga byggnadsbeståndet och de möjligheter som följer av kostnadseffektiva åtgärder som också kan påskynda omställningen av energisystemet. Utöver beräknade nyttor såsom minskad klimatbelastning, investeringsbesparingar av undvikt produktion och distribution av elenergi och hälsovinster så beskriver rapporten ett flertal andra nyttor. Bland annat minskad resursanvändning, ökad försörjningstrygghet, makroekonomisk nytta och stärkt offentlig budget och att socio-ekonomiskt utsatta grupper långsiktigt gyn-

nas. Rapporten finns att ta del av på Anthesis webbsida.⁸

Utmaningarna ligger inte endast i projektering och byggnation, utan mycket i styrning, ägandefrågor, affärsmodeller och juridiska utmaningar och brukarnytta. Syftet med nätverken och detta fördjupningsområde är att aktörer gemensamt bidrar till innovativa lösningar, processer och affärsmodeller för den smarta staden genom marknadsnära forskning, utveckling och erfarenhetsspridning.

Läs mer om nätverk fördjupning smarta stadsdelar på Beloks webbsida.⁹

Koppling till Agenda 2030: Mål 11 och mål 7.

Tidplan för genomförandet: 2021 och framåt.

TILLSAMMANS KOORDINERA OCH UTBYTA KUNSKAP I INSATSER SOM KAN BIDRA TILL GENOMFÖRANDE AV OLIKA DELMÅL UNDER MÅL 11

Tillsammans ska rådets organisationer koordinera och utbyta kunskap inom och mellan sina uppdrag för att öka helhetssyn och samsyn och därmed kvaliteten på myndigheternas arbete. De olika myndigheterna i rådet har olika ansvars- och kunskapsområden som alla är viktiga delar av hållbar stadsutveckling. Varje del och varje kunskapsområde behöver förhålla sig till det komplexa system som städer och samhällen utgör och innehålla en rad perspektiv som att exempelvis bidra till såväl ekologiskt som socialt och ekonomiskt värdeskapande. Ett syfte med samverkan är att få fram resultat i olika uppdrag med både bredd och spets som mer effektivt kan stärka kommunernas omställningsarbete. Myndigheterna arbetar redan idag tillsammans i många frågor och genom rådet kan detta arbete stärkas ytterligare. Nedan följer en lista över samverkansåtgärder som både svarar upp mot delmål under mål 11 i Agenda 2030 samt mot regeringens Strategi för levande städer.

Åtgärder kopplat till delmål 11.2 tillgängliggör hållbara transportsystem för alla

Rådet ska öka och nyttiggöra kunskap och sprida goda exempel på hur ett fossilfritt och transporteffektivt samhälle kan uppnås. Målet är också ett samhälle som är jämlikt, tillgängligt och resurseffektivt, och där alla människor kan mötas och leva. Genom samverkan mellan myndigheter kan

⁸ <https://www.anthesisgroup.com/se/gron-logik/> hämtad 2022-01-18

⁹ <https://belok.se/belok-och-bebo-workshoppa-om-smarta-stadsdelar/> hämtad 2022-01-18

fler perspektiv och sakfrågor beaktas inom varje åtgärd.

- Arena för transporteffektiv stadsmiljö (Trafikverket).
- Kunskapsspridning om vägen till ett mer transporteffektivt samhälle (Energimyndigheten).
- Mission hälsosam och hållbar mobilitet och mat (Vinnova).
- Ohållbara transportsystem (Naturvårdsverket).
- Referensgrupp för Trafikverkets handlingsprogram för arkitektur – för en ökad medvetenhet om arkitektur i ett hållbart transportsystem (Trafikverket).
- Trafikstrategiskt arbete (Trafikverket).

Arena för transporteffektiv stadsmiljö

(Rubrik i Rapport 2020: Regeringsuppdrag Arena om fossilfri tillgänglighet och transporteffektivitet i städer)

Ansvarig myndighet: Trafikverket i samverkan med Energimyndigheten, Boverket, Naturvårdsverket och SKR.

Så här sker samverkan: Samverkan.

Det här gör vi: En arena för fossilfri tillgänglighet och transporteffektivitet i städer ska skapas, alternativt att man verkar via andra arenor. Syftet är att genom kunskapsspridning och erfarenhetsutbyte mellan relevanta aktörer skala upp åtgärder och öka genomförandetakten i arbetet med att nå transportsektorns klimatmål och skapa förutsättningar för att Sverige har nettonollutsläpp senast 2045.

Detta kommer att ske exempelvis genom webinarier, labbar, workshops, nätverksmöten med mera och omfattar både offentliga och privata aktörer. I dagsläget finns inga insatsområden identifierade men arbete pågår. Fokus kommer att vara både på insatsområden som kan leda till relativt snabba effekter men även insatser med längre planeringshorisonter.

Därför behövs åtgärden: Regeringen har höga ambitioner inom klimatområdet och inrikes transporter står för cirka hälften av växthusgasutsläppen inom den icke handlande sektorn. Regeringen gör bedömningen att det krävs informationshöjande insatser för att klimatmålen ska nås. Arenan kommer att innebära insatser som stödjer kommuner och städer i deras ambitioner att nå lokala, regionala mål samt bidra till de nationella klimatmålen. Inom vissa områden kan det idag saknas en sammanhållande nationell kraft som bidrar till samordningsvinster med mera.

Koppling till Agenda 2030: Delmål 11.2 och 11.6.

Tidplan för genomförandet: 2020–2022.

Kunskapsspridning om vägen till ett mer transporteffektivt samhälle

Ansvarig myndighet: Energimyndigheten ansvarig. Trafikverket medverkar/följer.

Så här sker samverkan: Arena och mötesplats samt samtal. Det här gör vi: Genomföra en serie med webbseminarier för att lyfta resultat från forsknings- och innovationsinsatser som visar vägen till ett mer transporteffektivt samhälle och som är relevanta för kommuners och andra berörda offentliga aktörers arbete.

Därför behövs åtgärden: Syftet med denna åtgärd är att nå ut med resultat från bland annat Energimyndighetens forskningsprogram Transporteffektivt samhälle, med fokus på målgruppen offentligt anställda på kommunal och regional nivå som kan ha en direkt nytta av resultaten. Under 2022 kommer tre seminarier att hållas med teman parkering som styrmedel, mobilitet som tjänst och resvanor i olika grupper. Läs mer på Energimyndighets webbsida.¹⁰

Koppling till Agenda 2030: Delmål 11.2 och 11.6 samt mål 5, 10 och 13.

Tidplan för genomförandet: Arbetet inleddes 2019 och arbetet avslutas 2022.

Mission hälsosam och hållbar mobilitet och mat

Ansvarig myndighet: Vinnova i samverkan med Formas, ArkDes, Boverket, Energimyndigheten, Naturvårdsverket och Trafikverket.

Så här sker samverkan: Samverkan mellan myndigheterna med fokus på erfarenhets- och kunskapsutbyte.

Det här gör vi: Vinnova har sedan 2019 arbetet med två missionsområden: hälsosam och hållbar mobilitet samt hälsosam och hållbar mat. Syftet är att prova ett nytt arbets sätt där man bjuder in till bred dialog (med myndigheter, näringsliv, civilsamhälle, akademi och forskning) för att diskutera utmaningar och behov inom de två områdena. Under 2021 fortsatte samarbete med främst Hälsosam och hållbar

¹⁰ <http://www.energimyndigheten.se/forskning-och-innovation/evenemang/forskar-nytt-for-transporteffektiva-kommuner/> hämtad 2022-01-18

mobilitet i olika former. Under 2020 har projektet ”Street Moves” genomförts och under 2021 har samarbetsprojektet ”Street Moves 2” startat. Responsen på projektet ”Street Moves” har varit god med omfattande medial uppmärksamhet i både Sverige och globalt. Det stora intresset som flera av Sveriges kommuner visat bekräftar behovet av de snabba och flexibla lösningar som tagits fram. ArkDes är koordinator för projektet ”Street Moves 2” och flera kommuner deltar aktivt som projektparter. I oktober 2021 genomförde Vinnova en co-design workshop ”Charging the street”. Syftet med workshoppen var att dela insikter och kunskap samt identifiera möjliga åtgärds punkter. Aktörer från olika sektorer har deltagit, bland annat Transportstyrelsen, ArkDes, Stockholms stad, Göteborgs stad och flera aktörer inom näringsliv och akademin. Samarbetet mellan Vinnova och Formas kopplat till mission hälsosam och hållbar mat fortsätter i olika former, bland annat deltog Vinnova aktivt i ett digitalt seminarium ordnat av Formas. Under två halvdagar 15–16 april bjöd Formas och det nationella forskningsprogrammet för livsmedel in till ett digitalt evenemang för aktörer i det svenska livsmedelssystemet. Det årliga evenemanget är en mötesplats för att främja nyttiggörande, samverkan och innovation, samt en plattform för att sprida ny kunskap och forskning.

Därför behövs åtgärden: Arbetssättet med missions bygger på att angripa systemutmaningar på ett mer holistiskt sätt, genom en metodik som kallas för ”Mission oriented innovation”. Det handlar om att dyrka upp lösningar, institutionella hinder, silo-effekter med mera för att åstadkomma systemförändringar på riktigt. Därför behövs projekt i samverkan och goda exempel för aktiv spridning.

Koppling till Agenda 2030: Mål 11, särskilt delmål 11.2, 11.3, och 11.7.

Tidplan för genomförandet: Arbetet fortsätter under 2022.

Ohållbara transportsystem

Ansvarig myndighet: Naturvårdsverket i samarbete med ett flertal myndigheter bland annat Trafikverket, Energimyndigheten, Länsstyrelserna, MFD, Formas, Vinnova och Tillväxtverket.

Så här sker samverkan: Samverkan syftar till att skapa en arena för erfarenhets- och kunskapsutbyte för åtgärder som främjar ett transporteffektivt samhälle. Vilka andra

organisationer som samverkan sker med är inte fast utan varierar mellan olika aktiviteter inom ramen för projektet, bland annat beroende på tema för respektive aktivitet.

Det här gör vi: Det centrala syftet med initiativet är att identifiera åtgärder samt främja spridning av kunskaper och erfarenheter av arbete som främjar det transporteffektiva samhället. Den primära målgruppen är samhälls- och trafikplanerare i kommuner och inom statliga myndigheter, men det riktar sig även till andra aktörer som arbetar med transportfrågor. Planerade aktiviteter är webinarium om Wales motorvägsmoratorium av klimatskäl 2022-01-21 och 2022-04-13 samt planerade webinarier våren 2022 om nya forskningsrön inom området

Därför behövs åtgärden: Hittills har fokus bland annat legat på möjligheter till omställning av bilberoende stadsdelar samt trafikleder till att bli mer transportmässigt hållbara. Utmaningar som dessa stadsdelar kan ha innebär till exempel utglesad bebyggelse och monofunktionella strukturer, vilket skapar bilberoenden och motverkar omställningen till mer hållbara sätt att åstadkomma tillgänglighet i städer som är nödvändigt för klimatomställningen.

Koppling till Agenda 2030: Delmål 11.2, 11.6 och 11.A. Mål 13.

Tidplan för genomförandet: Kontinuerligt arbete, fortsätter under 2022.

Referensgrupp för Trafikverkets handlingsprogram för arkitektur – för en ökad medvetenhet om arkitektur i ett hållbart transportsystem

Ansvarig myndighet: Trafikverket i samverkan med Boverket, Myndigheten för Delaktighet, Riksantikvarieämbetet och Vinnova.

Så här sker samverkan: Samtal med möjlighet till samförstånd.

Det här gör vi: Trafikverkets handlingsprogram för arkitektur har som syfte att öka medvetenheten om arkitekturens betydelse i planeringen och genomförande av statlig transportinfrastruktur för att uppnå goda livsmiljöer och ett hållbart samhälle. Handlingsprogrammet är ett ramverk som omfattar många olika åtgärder, både interna och externa, där ett flertal skulle stärkas och utvecklas av att diskuteras och samordnas med övriga myndigheter i rådet. Därför föreslås att det skapas en referensgrupp med medlemmar från rådets myndigheter med fokus på att utbyta erfarenheter och perspektiv som kan stötta arbetet med

handlingsprogrammet. Målet är också att identifiera åtgärder som leder till samarbeten med syfte att stärka myndigheternas gemensamma mål.

Därför behövs åtgärden. Den statliga transportinfrastrukturen är av avgörande betydelse för kommunernas trafikplanering, samtidigt som den ofta påverkar stora områden i städernas centrala delar. Att samordna arbetssätt, krav och förhållningssätt mellan myndigheter ökar förutsättningarna för att uppnå ett hållbart samhälle och kan bland annat göra att det går att skapa bättre sätt att samverka kring både planering, utformning och förvaltning av den statliga transportinfrastrukturen.

Koppling till Agenda 2030: Den här åtgärden har bäring på flera delmål inom mål 11: delmål 11.2 Tillgängliggör hållbara transportsystem för alla genom att med hjälp av samverkan skapa sammanhängande, attraktiva och hållbara transportmöjligheter för en större andel av befolkningen, samt 11.3 Inkluderande och hållbar urbanisering genom att med samverkan skapa större förståelse för den statliga transportinfrastrukturens betydelse och påverkan på både boende i närområdet och på kommunernas förutsättningar att bygga hållbara städer.

Tidplan för genomförandet: Åtgärden föreslås genomföras under början 2021, med fortsättning till maj 2022.

Trafikstrategiskt arbete

Ansvarig myndighet: Trafikverket i samverkan med Boverket, Naturvårdsverket och Energimyndigheten.

Så här sker samverkan: Samtal. Trafikverket har initierat ett i första hand internt arbete kring trafikstrategier och trafikstrategiskt arbete. Kontakt med Regeringskansliet finns, men kontakt med berörda myndigheter är viktigt. Trafikverket håller i detta arbete och bjuder löpande in berörda myndigheter för diskussion och avstämning. Det handlar om samtal, samsyn och på sikt samverkan, men det saknas i dag en tydlig arena och mötesplats.

Det här gör vi: Under 2020–2021 har Trafikverket fört dialog om trafikstrategiskt arbete med framför allt Boverket och SKR. Under 2021 beslutade organisationerna att gemensamt starta upp arbete med att ta fram ett nytt stödmaterial till kommuner och regioner, i detta arbete har Energimyndigheten och Naturvårdsverket bjudits in till referensgrupp. **Därför behövs åtgärden:** Trafikstrategi har potential vilket visats genom empiri och EU-finansierade projektet

”Prosperity”. Det ger möjlighet att i större utsträckning få ihop bebyggelse och transportplanering.

Koppling till Agenda 2030: Delmål 11.2 men även 9.1.

Tidplan för genomförandet: 2020–2022.

ÅTGÄRDER KOPPLAT TILL DELMÅL 11.3 INKLUDERANDE OCH HÅLLBAR URBANISERING

Rådet ska öka och nyttiggöra kunskap och sprida goda exempel om hur skapande, utvecklande och förvaltande av byggda miljöer kan bidra till hållbara städer och samhällen där alla människor kan leva klimatsmart, hälsosamt och tryggt och vara delaktiga. Genom samverkan mellan myndigheter kan fler perspektiv och sakfrågor beaktas inom varje åtgärd.

- Områdesanalys hållbara städer och samhällen (Vinnova).
- Universell utformning som stöd för socialt hållbar stadsutveckling (Vinnova).

Områdesanalys hållbara städer och samhällen

Ansvarig myndighet: Vinnova i samverkan med Formas, Energimyndigheten och Naturvårdsverket.

Så här sker samverkan: Samverkan mellan myndigheterna med fokus på erfarenhets- och kunskapsutbyte.

Det här gör vi: Myndigheterna fortsätter att dela kunskap och erfarenheter kopplat till behov och hinder inom området hållbara städer och samhällen. Formas, Energimyndigheten och Vinnova tar tillsammans del av utvärderingar av de strategiska innovationsprogrammen. De strategiska innovationsprogrammen Smart Built Environment, InfraSweden2030, Drive Sweden och RE:Source genomgick sin sexårsutvärdering under 2021. Myndigheterna har tillsammans bidragit till och tagit del av utvärderingar och analyser. Områdesanalys handlar även om att i olika forum utbyta erfarenheter om olika aktörers roller inom ekosystemet hållbara städer, för att bättre förstå perspektiv som mobilisering, omställning och systeminnovation utifrån ett aktörsperspektiv. Myndigheterna har aktivt deltagit i arbetet och tagit del av förstudien om nationell samordning av finansiering och kunskap inom hållbara städer som leddes av WSP på uppdrag av rådet.

Därför behövs åtgärden: Inom flera av rådets medlemmar pågår ett strategiskt arbete kopplat till prioriteringar inom

området hållbara städer. Det behövs kontaktytor mellan dessa aktiviteter för att säkerställa kunskaps- och erfarenhetsutbyte och en stärkt ackumulerad analys.

Koppling till Agenda 2030: Mål 11, brett.

Tidplan för genomförandet: Arbetet fortsätter under 2022.

Universell utformning som stöd för socialt hållbar stadsutveckling

Ansvarig myndighet: Vinnova i samverkan med Myndigheten för delaktighet, ArkDes, SKR och Energimyndigheten.

Så här sker samverkan: Samverkan mellan myndigheterna med fokus på erfarenhets- och kunskapsutbyte.

Det här gör vi: Vinnova har haft ett uppdrag från regeringen om att stärka forskning och innovation inom området universell utformning vilket bland annat resulterade i en utlysning 2020 ”Innovationer inom universell utformning”. Vinnova har totalt haft 34 projekt inom satsningen varav cirka 15 pågående projekt som avslutas senast februari 2022. Under 2021 har ett projekt som heter ”Programuppföljning och samverkansstöd Tillgänglighetsdesign/Universell utformning” funnits som stöd till de 15 projekten samtidigt som satsningen utvärderas inom projektet. Stödet har inneburit två programkonferenser under året, en med fokus på samverkansstöd och en med fokus på lärdomar och utmaningar. Under hösten har utvärderingen och uppföljningen innefattat intervjuer och enkäter som sammanställts i en rapport som ska vara klar i februari 2022. Då Vinnovas regeringsuppdrag är avslutat så har uppdraget under 2021 tagits vidare i utlysningen ”Social hållbarhet i den fysiska miljön” där ett av de beviljade projekten är ”Visualisering för universell utformning i plan- och byggprocesser”. Det finns även tydliga kopplingar till området i projektet ”Jämlikhetens syntax, ett verktyg för att uttrycka och implementera jämlikhet och inkludering”. Inom ramen för Agenda 2030-uppdraget tog Myndigheten för delaktighet fram ett antal inspirationsfilmer med just ingången universell utformning som stöd för socialt hållbar stadsutveckling. En av filmerna visades exempelvis på Myndigheten för delaktighets och Länsstyrelsernas Nationella samling.

Därför behövs åtgärden: Universell utformning är en viktig del av hållbar stadsutveckling, för att säkerställa tillgängliga miljöer, där alla i största möjliga mån känner sig delaktiga

oavsett funktionsförmåga, kön, ålder och bakgrund. Universell utformning lyfts även upp som ett viktigt perspektiv i ”Strategi för levande städer”. Samtidigt är universell utformning ett nytt område som få kommuner har erfarenhet av att arbeta operativt med. Därför behövs aktiv spridning av goda exempel och samverkan mellan olika sektorer.

Koppling till Agenda 2030: Mål 11, särskilt delmål 11.2, 11.3 och 11.7.

Tidplan för genomförandet: Arbetet avslutas i februari 2022.

ÅTGÄRDER KOPPLAT TILL DELMÅL 11.7 SKAPA SÄKRA OCH INKLUDERANDE GRÖNOMRÅDEN FÖR ALLA

Rådet ska öka och nyttiggöra kunskap och sprida goda exempel på hur mer inkluderande, gröna och tillgängliga livsmiljöer kan åstadkommas. Genom samverkan mellan myndigheter kan fler perspektiv och sakfrågor beaktas inom varje åtgärd.

- Fortsatt arbete med metodutveckling för kartläggning och analys av ekosystemtjänster – kartläggning av träd- täckning i städer och tätorter (Boverket).
- Vägledning om kommunal grönplanering (Naturvårds- verket och Boverket).

Fortsatt arbete med metodutveckling för kartläggning och analys av ekosystemtjänster – kartläggning av träd- täckning i städer och tätorter

Ansvarig myndighet: Boverket (projektägare), SCB (genom- förare) samt Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen och SLU.

Så här sker samverkan: Arbetet mellan Boverket och SCB sker genom samverkan och med övriga aktörer genom samsyn.

Det här gör vi: Under 2021 har Boverket och SCB med stöd av Metria och GiB/Calluna genomfört en pilotstudie för att testa två olika metoder att kartlägga träd- täckningen i städer och tätorter. Den ena metoden grundar sig på nationella marktäckedata (NMD) och använder NDVI kombinerat med höjddata för att kartlägga förekomst av träd. Den andra metoden utgår från applikationen Stadsträd.se där fokus har varit hur man med hjälp av analyser av träd- data kan beräkna ekosystemtjänster. Boverket har gått vidare med en fördjupad regional studie för att få en robust metod som kan dockas in i NMD. Under 2022 avser Boverket att med samver-

kande myndigheter skala upp pilotstudien till nationell nivå. Målet är att få fram ett planeringsunderlag som både kan användas för nationell uppföljning av förutsättningarna för ekosystemtjänster i städer och tätorter och för kommunernas egen grönplanering.

Därför behövs åtgärden: Boverket har i uppdrag att följa upp etappmålet för ekosystemtjänster i den byggda miljön. Träd har stor betydelse för flera ekosystemtjänster som dagvattenhantering, reglering av lokalklimat, kolinbindning, kulturarv och biologisk mångfald. Boverket har också i uppdrag att samordna det nationella klimatanpassningsarbetet för den byggda miljön. En kartläggning som tydliggör trädäckningen är ett relevant planeringsunderlag för klimatanpassning för kommuner och länsstyrelser samt andra aktörer.

Koppling till Agenda 2030: Mål 11, särskilt delmål 11.7, 11.A, 11.B och mål 3, 13 och 15.

Tidplan för genomförandet: Arbetet med metodik för kartläggning av trädäckning inleddes år 2020. En nationell kartläggning ska vara klar under 2023.

Vägledning om kommunal grönplanering

Ansvarig myndighet: Naturvårdsverket och Boverket i samverkan med SKR, Riksantikvarieämbetet, MFD, Folkhälsomyndigheten, Skogsstyrelsen, Länsstyrelserna, Vinnova, Kristianstad kommun och Tankesmedjan Movium.

Så här sker samverkan: Arbetet mellan Naturvårdsverket och Boverket sker genom samhandling. Övriga myndigheter och organisationer deltar genom samsyn och i viss mån även samverkan.

Det här gör vi: Syftet med projektet är att ta fram en konkret och användarvänlig vägledning som kan användas i planering, byggande, förvaltning och utveckling av befintlig grönstruktur i den byggda miljön så väl som i hela landskapet. Målet är att ge ett stöd i arbetet med grönplanering genom att samla argument, visa på inspirerande exempel och ge förslag till ett arbetssätt för hur en grönplan kan tas fram. Den syftar också till att förenkla kartläggningsprocesserna. Vägledningen svarar på frågorna varför, vad och hur och lyfter processens betydelse för dialog, förankring och

kunskapsuppbyggnad. Vägledningarna är publicerade på Boverkets respektive Naturvårdsverkets webbplatser.¹¹

Därför behövs åtgärden: I dagsläget har drygt hälften av landets kommuner tillgång till planeringsunderlag för grönstruktur och naturvård. Det finns ändå behov av att utveckla metodiken för grönplanering med avseende på vilka underlag som behöver tas fram, vilka analyser som behövs, hur man kan arbeta både strategiskt och konkret med grönstruktur i våra städer så att värden som kan vara svåra att ersätta inte byggs bort.

Koppling till Agenda 2030: Åtgärden bidrar till flera delmål under mål 11 genom att vägledningen kan bidra både till att skydda värden (mål 11.4) för framtiden, skapa mer resilienta system som är anpassade för ett förändrat klimat (mål 11.B) samt att det kan ge bättre förutsättningar för regional grönstruktur (mål 11.A) och för inkluderande grönområden (mål 11.7). Åtgärden kan också anses bidra till uppfyllelse av Agenda 2030-målen: 3, 13 och 15.

Tidplan för genomförandet: Arbetet har pågått under 2020-21. Publicering och lansering sker under januari 2022. Därefter kommer arbetet att fortsätta med utbildningar och webinarier samt fördjupad vägledning om metoder för kartläggning.

¹¹ Boverkets del av vägledningen ”Grönplanera! – En vägledning om kommunal grönplanering” <https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/teman/gronplan/> hämtad 2022-01-26

Naturvårdsverkets del av vägledningen ”Vägledning om grönplanering” <https://www.naturvardsverket.se/vagledning-och-stod/samhallsplanering/gronplanering/> hämtad 2022-01-26

Rådet för hållbara städer inrättades i december 2017 i syfte att bidra till en långsiktig utveckling av hållbara städer och vara en del av genomförandet av regeringens och riksdagens politik för hållbar stadsutveckling. Rådet ska vara ett forum för myndighetscheferna vid myndigheterna som är strategiskt viktiga för förutsättningarna för det långsiktiga arbetet med en hållbar stadsutveckling.

KONTAKT / Helena Bjarnegård / Ordförande i Rådet för Hållbara Städer
helena.bjarnegard@boverket.se / +46 73 866 32 70
Webbplatsen Hållbarstad.se

RÅDET FÖR
**Hållbara
städer**